

**Univerzita Palackého v Olomouci**

**Právnická fakulta**

**Lucie Drozdová**

**Objektivizace výživného pro dítě**

**Diplomová práce**

**Olomouc 2018**

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „*Objektivizace výživného pro dítě*“ vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 30. dubna 2018

.....  
**Lucie Drozdová**

Ráda bych tímto vyjádřila poděkování zejména JUDr. Ondřeji Šmídovi, Ph.D. za vedení diplomové práce, a také své rodině a přátelům za podporu během studia.

# Obsah

Seznam zkratk .....	5
Úvod.....	6
1 Vyživovací povinnost.....	9
1.1 Obecně k institutu vyživovací povinnosti.....	9
1.2 Předpoklady vyživovací povinnosti a práva na výživné.....	11
2 Rozsah výživného a způsob jeho určování .....	16
2.1 Odůvodněné potřeby oprávněného .....	17
2.2 Majetkové poměry oprávněného .....	18
2.3 Schopnosti, možnosti a majetkové poměry povinného.....	19
2.4 Shodná životní úroveň .....	21
3 Objektivizace výživného .....	25
3.1 Tabulky.....	29
3.2 Přípustnost dovolání k Nejvyššímu soudu .....	34
3.3 Minimální a maximální výživné .....	35
3.3.1 Minimální výživné.....	35
3.3.2 Maximální výživné.....	37
3.4 Další nástroje objektivizace.....	41
4 Závěr.....	43
Abstrakt.....	50
Abstract.....	50
Seznam klíčových slov .....	51
Key words.....	51

## Seznam zkratk

ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
LZPS	Usnesení č. 2/1993 Sb., Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MS	Ministerstvo spravedlnosti
NS	Nejvyšší soud České republiky
OSŘ	Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
OZ	Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
ÚS	Ústavní soud České republiky
ZOR	Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů
ZŘS	Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů

# Úvod

Jako téma své diplomové práce jsem zvolila „*Objektivizace výživného pro dítě*“. Problematika vyživovací povinnosti je (nejen) v české společnosti velmi aktuálním tématem, avšak její zákonná úprava obsahuje četné nedostatky a je potřeba se tak tématu stále intenzivně věnovat. Institut výživného pro dítě je jedním z institutů vytvořených k ochraně dítěte a jeho nejlepšího zájmu.<sup>1</sup>

V současné době se podoba tradiční rodiny v ČR nachází ve značné krizi. Zhruba polovina manželství končí rozvodem, stále více dětí se rodí nesezdaným párům a předpokládá se, že tento trend bude do budoucna pokračovat.<sup>2</sup> V důsledku těchto sociálních skutečností spojených s rozpadem rodiny vyvstává potřeba kvalitní úpravy pravidel pro stanovování výživného dětem z těchto rozpadlých vztahů a její neustálý vývoj reflektující změny společenských, ekonomických a jiných podmínek.

Těžištěm právní úpravy výživného je OZ<sup>3</sup> jakožto hmotněprávní předpis, na který pak navazuje ZŘS<sup>4</sup> a OSŘ<sup>5</sup> s procesněprávní úpravou, bez níž by nebylo možné se výživného domoci soudní cestou. Daná právní úprava však stojí pouze na několika málo obecných pravidlech a ponechává tak soudu velmi široký prostor pro své vlastní uvážení v případě rozhodování. Výživné v českém právním řádu nesleduje zahraniční trend ve formě objektivizace výživného a stanovování jeho výše soudy je tak v každém konkrétním případě velmi náročnou činností zejména s ohledem na dokazování a s tím spojenou délkou soudního řízení. Absence konkrétnějších kritérií pro stanovování výše výživného má pak v praxi negativní dopad v podobě rozdílné rozhodovací praxe soudů napříč ČR. Tato skutečnost je v právním státě bezesporu nepřijatelným z hlediska legitimního očekávání dotčených osob v předvídatelné soudní rozhodování a právní jistotu, která je všem garantovaná zákonem.<sup>6</sup>

Stávající situace, kdy ani rodičům, ani dětem, k jejichž ochraně má institut vyživovací povinnosti sloužit, není dána možnost předvídatelnosti soudních rozhodování a výživné je v typově stejných případech napříč ČR stanovováno diametrálně rozdílně, je minimálně nežádoucí, a to jak z pohledu laické, tak odborné veřejnosti, včetně představitelů soudní moci.

V ČR je tak téma výživného a jeho případné objektivizace stále velmi „horké“ téma, které je však již řadu let nedořešené a stále znovu a znovu dokola otevírané. Na poli legislativy zaznamenáváme čas od času různé pokusy o nastolení přijatelnějších pravidel týkajících se

---

<sup>1</sup> ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Řízení ve věcech rodinněprávních v České republice, Slovenské republice a Německu a jejich aktuální problémy*. 1. vydání. Praha: Leges, 2010. s. 173

<sup>2</sup> KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Vyživovací povinnost po rekonstrukci*. 1. vydání. Praha: Leges, 2014. s. 12

<sup>3</sup> Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

<sup>4</sup> Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů

<sup>5</sup> Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

<sup>6</sup> Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 13

výživného z hlediska nejlepšího zájmu dítěte, nicméně žádný z těchto zákonů se prozatím nepodařilo v rámci zákonodárné moci prosadit.

Pravděpodobně největší přelom týkající se objektivizace výživného byl učiněn bývalou ministryní spravedlnosti dr. Danielou Kovářovou, která s pomocí dalších expertů na dané téma vydala v roce 2010 tzv. doporučující tabulky<sup>7</sup>, které mají za cíl sjednotit rozhodovací praxi soudů a odstranit tak propastné rozdíly ve stanovování výše výživného napříč ČR. Doporučující tabulky však nejsou právně závazné, a proto jejich samotnou existenci nepokládám za dostatečné řešení stávající situace v problematice určování výživného v ČR.

Hlavní výzkumnou otázkou pro tuto práci je tedy otázka, jaké by mělo být hlavní kritérium pro určování výživného, resp. jak by měla být nastavena zákonná pravidla v dané problematice tak, aby stanovování výživného bylo napříč celou ČR co nejobjektivnější. V práci se dále zabývám dalšími výzkumnými podotázkami spojenými s hlavní výzkumnou otázkou, a to 1) zda by měly být uzákoněny doporučující tabulky, popř. v jaké formě, 2) jaké kritérium by v případě kolize mezi potřebami dítěte a majetkovými poměry rodiče mělo převažovat, pokud jsou majetkové poměry rodiče nadstandardní a jakou roli v tomto případě hrají dobré mravy a 3) zda by měla být stanovena minimální a maximální hranice výživného.

K zodpovězení daných výzkumných otázek budu využívat kombinaci výzkumných metod, a to zejména metodu deskriptivní, analytickou a komparativní. Deskriptivní metoda bude využita zejména v úvodních částech jednotlivých kapitol pro nastínění daného tématu. Pomocí analytické metody pak následně budou rozebrána jednotlivá zákonná ustanovení a další pravidla týkající se daného tématu a jejich praktický dopad. Komparativní metoda pak bude využita při srovnání dané problematiky se zahraničními právními úpravami.

V diplomové práci bude využito rozmanité spektrum odborné literatury předních českých odborníků na dané téma, zejména právní předpisy a jejich komentované znění, monografie a odborné články zaměřující se blíže na konkrétní oblasti dané problematiky. Diplomová práce bude také reflektovat dosavadní soudní judikaturu a obsahovat zásadní právní názory vyslovené, ať už vyššími, či nižšími soudními instancemi. V neposlední řadě bude práce doplněna dalšími vhodnými zdroji, jako jsou studie, analýzy a další materiály vydané zejména MS.

Územní vymezení diplomové práce se váže na ČR, avšak v rámci komparace problematiky se zahraničními právními řády se diplomová práce zaměří také na právní úpravu slovenského, rakouského a německého právního řádu.

---

<sup>7</sup> Ministerstvo spravedlnosti. *Doporučená výchozí rozmezí pro stanovení výše výživného za účelem sjednocení rozhodovací praxe soudů v otázkách výživného na nezaopatřené děti*. Praha. 2010. 8 s. [cit. 19. dubna 2018]. Dostupné na <<http://portal.justice.cz/Justice2/ms/ms.aspx?o=23&j=33&k=5453&d=315516>>.

Diplomová práce bude systematicky členěna do kapitol a podkapitol. První kapitola se bude věnovat obecně institutu vyživovací povinnosti a předpokladům, za nichž vzniká jak vyživovací povinnost, tak právo na výživné. Druhá kapitola se bude věnovat rozsahu výživného a způsobu jeho určování, tzn. jednotlivými kritérii pro určování výše výživného. Třetí kapitola se konečně bude věnovat samotné objektivizaci výživného a její jednotlivé podkapitoly konkrétním nástrojům, jejichž pomocí lze objektivizace dosáhnout, jako jsou zejména procentuální tabulky, přípustnost dovolání k NS, minimální a maximální hranice výživného a další nástroje objektivizace.

Cílem diplomové práce bude zhodnocení stávající situace v českém právním prostředí (co se týče problematiky určování výživného), identifikace konkrétních problémů a jejich analýza a možné způsoby jejich řešení de lege ferenda s ohledem na stanovené téma diplomové práce a její výzkumnou otázku, tzn. jak docílit co největší možné objektivizace výživného stanovovaného dětem.



# 1 Vyživovací povinnost

## 1.1 Obecně k institutu vyživovací povinnosti

Institut vyživovací povinnosti je upraven v části druhé OZ v § 910 a násl.<sup>8</sup> Vyživovací povinnost je zvláštním druhem soukromoprávního zaopatřovacího závazku, který vzniká ze zákona.<sup>9</sup> Důsledkem toho, že tento závazek mezi rodičem a dítětem vzniká ex lege, je to, že „případné soudní rozhodnutí ve věci výživného má deklaratorní charakter.“<sup>10</sup> Pokud se budeme ptát na účel vyživovací povinnosti, je existence tohoto institutu „snabou státu o zachování řádných funkcí rodiny jako základního celku společnosti, tj. o zachování samoobslužnosti rodiny a uspokojování potřeb jejích členů“.<sup>11</sup>

Většina těchto ustanovení má kogentní povahu a není tedy možné se od nich odchýlit.<sup>12</sup> Zákon taxativně pro jednotlivé druhy výživného stanovuje i okruh osob, které mohou být stranami tohoto závazku. Těmito jsou vždy povinný (v obecné rovině dlužník) a oprávněný (v obecné rovině věřitel).<sup>13</sup> Pro účely této práce bude vždy oprávněným dítě a povinným rodič, tzn. osoby, které jsou příbuzné v řadě přímé.<sup>14</sup>

Obsahem závazku označovaného jako vyživovací povinnost jsou (stejně jako u všech ostatních závazků) relativní práva a povinnosti stran. Jedná se o právo věřitele (oprávněného) na plnění (výživné) jako na pohledávku a povinnost dlužníka (povinného) tuto pohledávku splněním dluhu (poskytnutím výživného) uspokojit. Povinný může svou povinnost splnit tím, že něco dá, vykoná, strpí nebo se něčeho zdrží.<sup>15</sup>

„Výživné v užším smyslu pak představuje konkrétní plnění poskytované na základě existující vyživovací povinnosti“<sup>16</sup>, tedy na základě výše uvedeného relativního závazkového vztahu mezi povinným a oprávněným. Jedná se o zabezpečování všech odůvodněných potřeb věřitele (oprávněného), vždy ve vazbě na schopnosti, možnosti a majetkové poměry dlužníka (povinného) a druh vyživovací povinnosti. Jde tedy jak o uhrazování výživy v užším slova smyslu, tak o uspokojování všech

<sup>8</sup> Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 910 a násl.

<sup>9</sup> KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 1034

<sup>10</sup> Tamtéž. s. 1075

<sup>11</sup> GRYGAR, Jiří. In MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655 – 975*. 1. vydání. Praha: Leges, 2016. s. 1637

<sup>12</sup> KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 1075

<sup>13</sup> KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, TELEČEK, Ivo. Výživné v novém občanském zákoníku. *Bulletin advokacie*, 2014, č. 3, s. 23 – 31.

<sup>14</sup> Tamtéž

<sup>15</sup> KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 1035

<sup>16</sup> ELISCHER, David. In ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník – Komentář – Svazek II (rodinné právo)*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 563

dalších potřeb oprávněného, ať už se jedná o potřeby hmotné či nehmotné, potřeby bydlení či duševní rozvoj.<sup>17</sup>

Pokud se v souladu s tématem této práce zaměříme přímo na vyživovací povinnost ve vztahu k dítěti, můžeme konstatovat, že „výživné pro dítě má směřovat ke uspokojování všech životních potřeb dítěte důležitých pro jeho všestranný rozvoj po stránce fyzické, psychické a duševní. Výživné může být plněno zásadně plněním pravidelně se opětuujících peněžních dávek, může spočívat v poskytování určitých naturálních plnění a zejména také v zabezpečování osobní péče o osobu oprávněného a o společnou rodinnou domácnost.“<sup>18</sup> Jak je již zmíněno výše, samotné výživné jako plnění ze závazku (z institutu vyživovací povinnosti) nemusí nutně spočívat pouze ve formě „dání“ (plnění pravidelně se opětuujících peněžních dávek), ale může taktéž spočívat ve formě konání (osobní péče), strpění (poskytnutí bydlení) nebo zdržení se nějakého jednání (omezení osobních nadstandardních výdajů na úkor výživného).<sup>19</sup>

Z výše uvedeného tedy můžeme uzavřít, že pojem výživné představuje samotný předmět závazku mezi povinným a oprávněným, resp. zvláštní druh plnění,<sup>20</sup> které je majetkové povahy, (tzn. je ocenitelné penězi a odpovídá zájmu oprávněného<sup>21</sup>) a lze ho považovat za součást majetku oprávněného.<sup>22</sup> Znovu tedy, výživné nemusí spočívat pouze v poskytování měsíčního finančního obnosu oprávněnému, resp. k rukám toho rodiče, který o oprávněného pečuje. Jako příklad můžeme uvést již zmíněnou osobní péči o oprávněného a péči o rodinnou domácnost, což v sobě zahrnuje domácí práce jako praní, uklízení, vaření, ale také např. obstarávání nákupů potravin apod. Všechny tyto činnosti mohou být, zejména u malých dětí, samotným výživným (předmětem vyživovací povinnosti) namísto finančního plnění ze strany toho rodiče, který takto o dítě pečuje. Tyto činnosti jsou totiž majetkové povahy<sup>23</sup> – jsou ocenitelné penězi. Toto ocenění se dá relativně snadně určit podle ceny za poskytování těchto služeb třetími osobami v jiných případech (hlídání dětí, dovážka potravin, praní, žehlení – to vše jsou činnosti, které může za

---

<sup>17</sup> KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo* (§ 655 – 975). 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 1076

<sup>18</sup> Tamtéž

<sup>19</sup> Tamtéž. s. 1035

<sup>20</sup> Tamtéž

<sup>21</sup> GRÝGAR, Jiří. In MELZER, Filip, TĚGL, Petr a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655 – 975*. 1. vydání. Praha: Leges, 2016. s. 1644

<sup>22</sup> Blíže viz BRUNCKO, Stanislav. Hospodaření s výživným nezletilého dítěte jakožto správa majetku nezletilého dítěte. *Bulletin advokacie*, 2016, č. 9, s. 36 – 44.

<sup>23</sup> ŠMÍD, Ondřej. Rozsah výživného k nezletilému dítěti a určení jeho výše dnes a od 1. 1. 2014. *Rekodifikace & Praxe*, 2013, č. 7, s. 7 – 10.

poplatek vykonávat třetí osoba).<sup>24</sup> Osobní péče však bezpochyby „zahrnuje i prvky, které jsou neocenitelné (morální působení na dítě, jeho výchova [...] apod.).“<sup>25</sup>

K samotné péči o dítě se v souvislosti s určováním rozsahu výživného vyjadřuje i OZ v § 913 odst. 2 věta druhá, dle nějž se při určování rozsahu výživného přihlédne k tomu, zda a v jaké míře povinný o oprávněného pečuje.<sup>26</sup> Na tomto místě je třeba zdůraznit, že onou „osobní péčí je třeba rozumět péči o dítě osobou z vyživovacího vztahu povinnou, nikoli péčí jiné osoby, které bylo dítě tímto rodičem svěřeno.“<sup>27</sup>

## 1.2 Předpoklady vyživovací povinnosti a práva na výživné

Základním předpokladem pro vznik a trvání vyživovací povinnosti je vždy „existence rodinněprávního poměru“<sup>28</sup> U vyživovací povinnosti ve vztahu rodičů k dětem je tedy oním základním poměrem příbuzenský vztah mezi rodičem a dítětem. Dle § 859 OZ „vyživovací povinnost a právo na výživné nejsou součástí rodičovské odpovědnosti; jejich trvání nezávisí na nabytí zletilosti ani svéprávnosti.“<sup>29</sup>

Rodinněprávní vztah mezi rodičem a dítětem, resp. zákonná vyživovací povinnost, vzniká narozením, popř. osvojením dítěte a zaniká pouze smrtí rodiče nebo dítěte, popř. zánikem právního rodičovství, tzn. osvojením „novým rodičem“. Existence vyživovací povinnosti tak zcela nezaniká ani v případě, kdy je již dítě schopno samo se živit, změní se pouze rozsah vyživovací povinnosti (fakticky až na neplnění výživného). Právo na výživné se však může v průběhu života (byť zletilého) dítěte za určitých dalších podmínek znovu obnovit.<sup>30</sup> Může existovat i situace, kdy právo na výživné ze strany dítěte nezanikne nikdy, jestliže dítě nikdy nenabude schopnost samostatně se živit. Tato situace může nastat např. v případě plné invalidity dítěte.<sup>31</sup>

Na tomto místě je však ještě třeba zdůraznit, že pokud byl zmíněn zánik vyživovací povinnosti v důsledku zániku právního rodičovství, je třeba toto odlišovat od zbavení či omezení rodiče rodičovské odpovědnosti – v takovém případě trvá vyživovací povinnost i nadále. Tento

<sup>24</sup> K ocenění osobní péče o dítě útlého věku blíže viz KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 1035

<sup>25</sup> ŠMÍD, Ondřej. Rozsah výživného k nezletilému dítěti a určení jeho výše dnes a od 1. 1. 2014. *Rekodifikace & Praxe*, 2013, č. 7, s. 7 – 10.

<sup>26</sup> Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 913 odst. 2

<sup>27</sup> ŠMÍD, Ondřej. Rozsah výživného k nezletilému dítěti a určení jeho výše dnes a od 1. 1. 2014. *Rekodifikace & Praxe*, 2013, č. 7, s. 7 – 10.

<sup>28</sup> KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 1038

<sup>29</sup> Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 859

<sup>30</sup> GRYGAR, Jiří. In MELZER, Filip, TĚGL, Petr a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655 – 975*. 1. vydání. Praha: Leges, 2016. s. 1638

<sup>31</sup> KOTRADY, Pavel. Pohled soudní praxe na některé otázky týkající se stanovení výše výživného. *Bulletin advokacie*, 2015, č. 7 – 8, s. 48 – 55.

závěr vychází z již zmíněného ustanovení § 859 OZ, tzn., že „*vyživovací povinnost a právo na výživné nejsou součástí rodičovské odpovědnosti*“<sup>32</sup> a je doplněn (z mého pohledu již nadbytečným) ustanovením § 874 OZ, který říká, že „*zbavení rodiče jeho rodičovské odpovědnosti ani její omezení nemá vliv na jeho vyživovací povinnost k dítěti*.“<sup>33</sup>

Na trvání vyživovací povinnosti pak samozřejmě také nemá vliv svěřeni dítěte do péče jiné osoby (typicky do péče druhého rodiče, ale může jít i o svěřeni do péče kterékoliv jiné osobě). Povinný rodič v takovém případě hradí výživné k rukám dané pečující osoby.<sup>34</sup> V případě, že touto pečující osobou bude druhý rodič dítěte, může být výživné opět plněno částečně i formou osobní péče o dítě a rodinnou domácnost, vždy ale v závislosti na věku dítěte. Batole bude bezesporu vyžadovat vyšší míru osobní péče než např. adolescent – v takovém případě již bude zapotřebí zajistit výživné i jinou formou, např. ve formě finančního plnění (i přes to, že má rodič dítě v péči).<sup>35</sup> Opět zde ale (i u staršího dítěte) bude hrát roli také péče o rodinnou domácnost, tzn. praní, úklid, vaření apod.

Dalším obecným předpokladem práva na výživné je tzv. „*stav odkázanosti na výživu na straně oprávněného*“,<sup>36</sup> který vychází z ustanovení § 911 OZ. Toto ustanovení říká, že „*výživné lze přiznat, jestliže oprávněný není schopen sám se žít*“<sup>37</sup>, tzn. „*po oprávněném nelze oprávněně požadovat, aby se sám živil*.“<sup>38</sup>

Stav odkázanosti na výživu znamená, že oprávněný není schopen samostatně uspokojovat všechny své potřeby (hmotné, nehmotné, kulturní i bytové) prostřednictvím svých vlastních příjmů<sup>39</sup>, ať už ze zaměstnání, zhodnocení či prodeje svého majetku<sup>40</sup> nebo z dávek pojistných systémů (ať už se jedná o státní příspěvky či příspěvky z pojištění ze soukromého sektoru). Vyživovací povinnost, přesněji tedy právo na výživné jako na plnění či relativní zánik vyživovací

<sup>32</sup> Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 859

<sup>33</sup> Tamtéž. § 874

<sup>34</sup> ELISCHER, David. In ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník – Komentář – Svazek II (rodinné právo)*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 577

<sup>35</sup> K otázce míry plnění vyživovací povinnosti formou osobní péče blíže viz KOTRADY, Pavel. Pohled soudní praxe na některé otázky týkající se stanovení výše výživného. *Bulletin advokacie*, 2015, č. 7 – 8, s. 48 – 55.

<sup>36</sup> KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 1038

<sup>37</sup> Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 911

<sup>38</sup> GRYGAR, Jiří. In MELZER, Filip, TĚGL, Petr a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655 – 975*. 1. vydání. Praha: Leges, 2016. s. 1648

<sup>39</sup> Blíže viz náleží Ústavního soudu ze dne 21. dubna 2011, sp. zn. II. ÚS 3113/10: „*Schopnost samostatně se žít znamená, že dítě je schopno samostatně uspokojovat všechny své potřeby, a to jak hmotné, kulturní a další, včetně bytové. Jinými slovy to znamená, že dítě má určitý trvalý příjem finančních prostředků, z něhož své potřeby hradí.*“

<sup>40</sup> K majetku oprávněného blíže viz zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 912. Dále viz též KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 1055 – 1057

povinnosti (k absolutnímu zániku vyživovací povinnosti viz výše), trvá do doby, než je dítě schopno samo se živit (tedy uspokojovat všechny své potřeby).<sup>41</sup>

Z výše zvedeného tedy vyplývá, že právo na výživné není limitováno žádnou věkovou hranicí dítěte, ať už se jedná o hranici 18 let (dovršení zletilosti) či hranici 26 let, která má vliv pouze z hlediska zákona o státní sociální podpoře.<sup>42 43</sup>

Dítě tedy může být schopno samo se živit i před dosažením zletilosti, nicméně pouze fakt, že dítě nenavštěvuje vzdělávací zařízení a ani nepracuje, nelze automaticky považovat za stav, kdy je nezletilé dítě schopno samo se živit. „*Schopnost nezletilého dítěte žít se samostatně nelze posuzovat jen se zřetelem ke dosaženému věku a stupni tělesné a duševní vyspělosti, ale i se zřetelem k tomu, jak je nezletilé dítě po mravní a charakterové stránce připraveno – jmenovitě výchovným působením rodičů – podílet se svou činností na společensky užitečné práci.*“<sup>44</sup>

Posledním obecným předpokladem pro existenci práva na výživné je absence rozporu s dobrými mravy. Tento předpoklad vychází z generálního zákazu použití právního předpisu proti dobrým mravům<sup>45</sup> obsaženého v § 2 odst. 3 OZ (tzv. generální klauzule)<sup>46</sup>, který říká, že „*[v]ýklad a použití právního předpisu nesmí být v rozporu s dobrými mravy a nesmí vést ke krutosti nebo bezohlednosti urážející obyčejné lidské cítění.*“<sup>47</sup>

Dobré mravy můžeme chápat jako „*způsoby chování bez újmy jinému člověku, zvířeti nebo přírodě, obecně uznávané rozhodnou částí společnosti, s nimiž právní řád spojuje právní následky.*“<sup>48</sup> Judikatura dobré mravy definovala jako „*soubor určitých etických a kulturních obecně zachovávaných a uznávaných zásad, jejichž dodržování je mnohdy zajišťováno i právními normami tak, aby každé jednání bylo v souladu s obecnými morálními zásadami demokratické společnosti.*“<sup>49</sup>

Navazující judikatura NS se k této obecné definici později vyjádřila tak, že „*tento obecný horizont, který vývojem společnosti rozvíjí i svůj morální obsah v prostoru a čase, musí být posuzován z hlediska konkrétního případu také právě v daném čase, na daném místě a ve vzájemném jednání účastníků právního*

<sup>41</sup> KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 1038 a 1088

<sup>42</sup> KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 1088

<sup>43</sup> Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, § 11 týkající se institutu nezaopatřeného dítěte a jeho význam pro přiznání dávek

<sup>44</sup> Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 21. listopadu 1968, sp. zn. 1 Cz 37/1968 (R 74/1969)

<sup>45</sup> KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, TELEČEK, Ivo. Výživné v novém občanském zákoníku. *Bulletin advokacie*, 2014, č. 3, s. 23 – 31.

<sup>46</sup> KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 1038

<sup>47</sup> Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 2 odst. 3

<sup>48</sup> TELEČEK, Ivo. Poctivost a důvěra, dobrá víra, dobré mravy, veřejná morálka a veřejný pořádek. *Právní rozhledy*, 2011, č. 1, s. 1 – 6.

<sup>49</sup> Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. června 1997, sp. zn. 3 Cdon 69/1996

vztahu. Při hodnocení musí být brán zřetel na konkrétní individualizovaný případ a nezáleží tolik na subjektivním názoru jednotlivce, jako na hodnocení společenském, objektivizovaném.<sup>50</sup>

Kritérium dobrých mravů je třeba hodnotit velmi citlivě především s ohledem na princip blaha nezletilého dítěte, s nímž se nepřiznání výživného pro rozpor s dobrými mravy může dostat do kolize. Každý konkrétní případ v dané situaci je vhodné podstoupit testu proporcionality, důkladně se zabývat závažností rozporu s dobrými mravy a výživné pro nezletilé dítě pro tento rozpor nepřiznat pouze výjimečně,<sup>51</sup> a to navíc pouze v případech, „kdy je nezletilý s ohledem na svůj věk již na takovém stupni rozumového vývoje, že lze po něm požadovat, aby byl schopen plně posoudit dopady svého počínání vůči povinnému rodiči.“<sup>52</sup> K této problematice se blíže vyjádřil i Krajský soud v Ústí nad Labem ve svém rozhodnutí ze dne 24. dubna 2006.<sup>53</sup>

Odlíšná situace nastává u zletilého dítěte, kde se již dobré mravy nedostávají do kolize s principem blaha dítěte. V takovém případě je vhodné posuzovat neexistenci rozporu s dobrými mravy jako předpoklad pro přiznání práva na výživné vždy, neboť dospělý člověk má větší možnost uspokojovat své potřeby vlastním přičiněním. Nepřiznání výživného pro rozpor s dobrými mravy tedy může mít své místo např. v případě tzv. věčných studentů.<sup>54</sup> Stejný následek pak bude mít v takové situaci i naplnění institutu zjevného zneužití práva,<sup>55</sup> který je upraven generální klauzulí v § 8 OZ.<sup>56</sup>

V otázce dobrých mravů hraje roli navíc také „spoluzavinění“ povinného rodiče na tomto chování ze strany dítěte. § 884 odst. 1 OZ říká, že „[r]odiče mají rozhodující úlohu ve výchově dítěte. Rodiče mají být všestranně příkladem svým dětem, zejména pokud se jedná o způsob života a chování v rodině.“<sup>57</sup> Stejně následky jako rozpor s dobrými mravy nakonec může mít i zjevné zneužití práva.

V tomto místě vyvstává otázka, zda rozpor s dobrými mravy může mít vliv pouze na existenci práva na výživné nebo i na výši přiznaného výživného (např. pokud by výživné mělo být extrémně vysoké). Část odborné veřejnosti se staví k názoru, že rozpor s dobrými mravy může

<sup>50</sup> Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. prosince 2008, sp. zn. 33 Cdon 1843/2008

<sup>51</sup> RAŠOVSKÝ, David. Dobré mravy jako kritérium přiznání výživného. *Právní fórum*, 2012, č. 9, s. 421 – 427.

<sup>52</sup> Tamtéž

<sup>53</sup> Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 24. dubna 2006, sp. zn. 10 Co 976/2005: „[P]ro nepřiznání [...] výživného dítěti pro rozpor s dobrými mravy [...] by bylo nezbytné v řízení prokázat, že výživou oprávněné dítě (u nezletilého dítěte by takové úvahy bylo možno odvozovat nejdříve snad při dosažení patnáctého roku jeho věku, kdy se s dosažením této věkové hranice dítěti rozšiřuje okruh práv a povinností i v oblasti pracovně právních vztahů, trestně právních vztahů atd.) se vůči svému rodiči, resp. osobě povinné výživou chová natolik negativním (závadným) způsobem, že toto chování co do rozsahu a intenzity koliduje s dobrými mravy, resp. že z důvodu poměření s dobrými mravy (ve společnosti) je zásadně nepřijatelné, aby takovému (nevhodně se chovajícímu dítěti) bylo výživné nadále poskytováno, resp. přiznáno. Jinak řečeno, muselo by se jednat o natolik závažné chování, kdy by např. dítě v určitém rozsahu či určitou intenzitou projevovalo zjevnou neúctu ke svému rodiči (osobě povinné výživou), bylo by k němu např. vulgární, resp. chovalo se k němu takovým způsobem, jenž by byl naprosto neslučitelný se shora vyloženými dobrými mravy ve společnosti.“

<sup>54</sup> RAŠOVSKÝ, David. Dobré mravy jako kritérium přiznání výživného. *Právní fórum*, 2012, č. 9, s. 421 – 427.

<sup>55</sup> KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, TELEČEK, Ivo. Výživné v novém občanském zákoníku. *Bulletin advokacie*, 2014, č. 3, s. 23 – 31.

<sup>56</sup> Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 8

<sup>57</sup> Tamtéž. § 884 odst. 1

být korektivem i pro stanovení výše výživného.<sup>58</sup> Odlišný postoj zaujímá např. dr. Jiří Grygar, který tvrdí, že „rozpor s dobrými mravy je buď dán, nebo není dán, což má za následek vyloučení nároku na výživné zcela, jinak je nárok dán. Nepřipadá proto v úvahu vyloučení nároku na výživné z důvodu rozporu s dobrými mravy jen z části.“<sup>59</sup> Osobně se přikláním k tomuto názoru a této problematice se dále věnuji v další části práce.<sup>60</sup>

---

<sup>58</sup> Viz např. KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo* (§ 655 – 975). 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 1042, 1060

<sup>59</sup> GRYGAR, Jiří. In MELZER, Filip, TĚGL, Petr a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655 – 975*. 1. vydání. Praha: Leges, 2016. s. 1648

<sup>60</sup> Viz podkapitola 3.3.2. *Maximální výživné*

## 2 Rozsah výživného a způsob jeho určování

Předpokladem pro existenci práva na výživné jako na konkrétní plnění je existence výše uvedené vyživovací povinnosti povinného vůči oprávněnému. Rozsah výživného pak můžeme chápat jako výši a obsah jednotlivých plnění z titulu práva na výživné poskytovaného oprávněnému povinným.<sup>61</sup> Pro obecné účely této práce můžeme zjednodušeně rozsah výživného shrnout jako konkrétní výši jednotlivých plateb výživného.<sup>62</sup> Obecně je tedy třeba zjistit, zda v daném případě existuje vyživovací povinnost, následně, zda je v závislosti na tom dán nárok na výživné jako na plnění, posléze, jaké jsou potřeby oprávněného a zda je vůbec povinný schopen výživné plnit a nakonec, v jaké výši má být výživné poskytováno.<sup>63</sup>

Naše právní úprava je, co se týče stanovení podmínek pro určení rozsahu výživného, velmi obecná a ponechává soudu velký prostor pro své vlastní uvážení a rozhodnutí. Právní řád postrádá objektivizaci výživného<sup>64</sup> a rovněž minimální a maximální hranici pro stanovení výše výživného.<sup>65</sup> Tato koncepce sice dává soudu nejširší možný prostor pro zohlednění specifik každého jednotlivého případu, nicméně s sebou nese i mnohá negativa, jako je např. nepředvídatelnost soudních rozhodnutí.<sup>66</sup> Objektivizaci výživného se dále věnuji v samostatné kapitole této práce.<sup>67</sup>

Zákon tedy pro stanovení výše výživného vychází ze třech hlavních kritérií, kterými jsou odůvodněné potřeby oprávněného, majetkové poměry oprávněného a schopnosti, možnosti a majetkové poměry povinného.<sup>68</sup> Za další kritéria, ke kterým má soud při stanovování výživného přihlídnout, je osobní péče o oprávněného a její míra, popř. péče o rodinnou domácnost.<sup>69</sup> K osobní péči viz výše.

---

<sup>61</sup> DEMJANOVÁ, Radka, ŠMÍD, Ondřej. In ŠÍNOVÁ, Renáta, ŠMÍD, Ondřej, JURÁŠ, Marek a kol. *Aktuální problémy rodinněprávní regulace: rodičovství, výchova a výživa nezletilého*. 1. vydání. Praha: Leges, 2013. s. 201

<sup>62</sup> ŠMÍD, Ondřej. Rozsah výživného k nezletilému dítěti a určení jeho výše dnes a od 1. 1. 2014. *Rekodifikace & Praxe*, 2013, č. 7, s. 7 – 10.

<sup>63</sup> GRYGAR, Jiří. In MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655 – 975*. 1. vydání. Praha: Leges, 2016. s. 1654

<sup>64</sup> Např. pomocí procentuálních tabulek

<sup>65</sup> KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Rodinné právo*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 234

<sup>66</sup> DEMJANOVÁ, Radka, ŠMÍD, Ondřej. In ŠÍNOVÁ, Renáta, ŠMÍD, Ondřej, JURÁŠ, Marek a kol. *Aktuální problémy rodinněprávní regulace: rodičovství, výchova a výživa nezletilého*. 1. vydání. Praha: Leges, 2013. s. 209

<sup>67</sup> Viz kapitola 3 *Objektivizace výživného*

<sup>68</sup> Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 913 odst. 1: „Pro určení rozsahu výživného jsou rozhodné odůvodněné potřeby oprávněného a jeho majetkové poměry, jakož i schopnosti, možnosti a majetkové poměry povinného.“

<sup>69</sup> KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Rodinné právo*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 233 – 234



## 2.1 Odůvodněné potřeby oprávněného

Potřeby můžeme dělit na hmotné (strava, ošacení, hygienické potřeby, školní pomůcky, sportovní vybavení apod.) a nehmotné (vzdělání, kultura, rekreace, duševní rozvoj apod.).<sup>70</sup> Při stanovení výše výživného je třeba zohlednit potřeby nejen běžné a pravidelně se opakující (strava, ošacení apod.), ale i takové, které se vyskytují nepravidelně za delší časové období (letní rekreace, školní výlet), popř. i zcela nahodile (např. rovnátka).<sup>71</sup> Všechny tyto potřeby tedy mají být zcela kryty výživným, pokud jsou odůvodněné<sup>72</sup> a nelze na základě nepravidelných potřeb dítěte rozhodovat o jednorázových příspěvcích na mimořádné výdaje mimo stanovené výživné.<sup>73</sup> Tento závěr však dle mého názoru neodporuje stanovení výživného do budoucna jasně danými různými formami plnění ze strany obou rodičů.<sup>74</sup>

Odůvodněnost jednotlivých potřeb se musí hodnotit v každém jednotlivém případě dle věku dítěte, jeho zdravotního stavu, schopností, zájmů či talentu,<sup>75</sup> ale také dle možností, schopností a majetkových poměrů rodičů. „*Jsou-li reálné schopnosti a možnosti rodičů velmi omezené, jsou odůvodněnými pouze běžné potřeby dítěte, které nepřesahují obvyklou základní míru „všech nezbytných potřeb nutných pro život kulturního člověka.“ Jsou-li reálné možnosti a schopnosti rodičů velmi široké, jsou odůvodněnými též další potřeby dítěte, které nejsou nezbytné, ale prospěšné všestrannému vývoji dítěte.*“<sup>76</sup>

Co se týče věku dítěte, toto hledisko je jedním z nejdůležitějších při zkoumání míry potřebnosti. Čím je dítě starší, tím se i zvyšují jeho výdaje. První výraznou věkovou hranicí je nástup dítěte do školy, kdy je třeba hradit školní potřeby, exkurze, lyžařské zájezdy, ale i mimoškolní aktivity, koníčky apod. Se zvyšujícím se stupněm vzdělání následně rostou další výdaje za školní pomůcky jako jsou učebnice atd., ale také technologické potřeby jako počítač, přístup k internetu apod. U oprávněných studujících vysokou školu je pak odůvodněnou potřebou bydlení v místě studia, doprava, strava a další zvýšené výdaje.<sup>77</sup>

Při soudním určování rozsahu výživného je ze strany navrhovatele, resp. žalobce vhodné konkrétně vyčíslit všechny obvyklé měsíční potřeby, ale také ty potřeby, které jsou pouze nárazové, nicméně mají být hrazeny výživným. Pokud ze strany navrhovatele nejsou tyto potřeby

<sup>70</sup> KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 1058

<sup>71</sup> Tamtéž. s. 1059

<sup>72</sup> ELISCHER, David. In ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník – Komentář – Svazek II (rodinné právo)*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 567

<sup>73</sup> Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 21. prosince 1994, sp. zn. 13 Co 588/1994

<sup>74</sup> K této problematice viz podkapitola 2.4 *Shodná životní úroveň*

<sup>75</sup> GRYGAR, Jiří. In MELZER, Filip, TĚGL, Petr a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655 – 975*. 1. vydání. Praha: Leges, 2016. s. 1655

<sup>76</sup> Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 3. prosince 1965, sp. zn. 5 Cz 112/65 (R 14/1966)

<sup>77</sup> NOVÁ, Hana. Výživovací povinnost obávaná i opomíjená. *Bulletin advokacie*, 2008, č. 1 – 2, s. 31 – 46.

tvrzeny, je namístě, aby soud potřeby dítěte vyčíslil na základě údajů Českého statistického úřadu o průměrné výši životních potřeb dětí v obdobných situacích.<sup>78</sup>

Zákon nakonec k odůvodněným potřebám dítěte v určitých případech řadí i tvorbu úspor.<sup>79</sup>

## 2.2 Majetkové poměry oprávněného

Zákon říká, že „[n]ezletilé dítě, které není plně svéprávné, má právo na výživné, i když má vlastní majetek, ale zisk z majetku spolu s příjmem z výdělečné činnosti nestačí k jeho výživě.“<sup>80</sup> Ustanovení je nutno chápat tak, že nezletilé dítě má právo na výživné i v případě, kdy vlastní určitý majetek, ale výnos z tohoto majetku nedosahuje takové výše, aby zabezpečilo všechny odůvodněné potřeby dítěte. Samotná majetková podstata jmění dítěte nesmí být pro účely výživného dotčena. Tzn., pokud dítě bude vlastnit např. nemovitost, může samotný nájem této nemovitosti jako výnos z tohoto majetku postačovat k tomu, aby nahradilo výživné. Pokud však tento nájem nebude odpovídat zákonnému rozsahu výživného, nesmí být nemovitost prodána za účelem výživy dítěte – osoby povinné k výživě se této povinnosti nemohou zbavit prodejem tohoto majetku.<sup>81</sup>

Výjimkou by mohl být případ, kdy by dítě mělo oprávněné přání realizovat prodejem svého majetku svou vyšší životní úroveň, resp. uspokojovat své potřeby, které jsou racionální, nicméně osoby povinné nedosahují takových možností, aby mohly tento nadstandard dítěti dopřát,<sup>82</sup> tzn. takové potřeby by za situace, kdy by dítě nevladnilo majetek, nebyly de facto s ohledem na majetkové poměry povinných odůvodněné – viz výše. Příkladem může být např. prestižní vzdělání<sup>83</sup> či účast ve vrcholném sportu. K takovému nakládání s majetkem dítěte by však rodiče již potřebovali souhlas soudu<sup>84</sup> (na rozdíl od užití výnosů z majetku k výživě dítěte<sup>85</sup>).

Naopak u dítěte, které má vlastní příjem, je nutné zkoumat, zda zde vůbec existují podmínky pro trvání práva na výživné, resp. zda je dítě v takovém případě schopno samo se živit a uspokojovat všechny své potřeby. V těchto případech je nutné zkoumat, zda se dítě (byť zletilé) soustavně připravuje na budoucí povolání a jeho výdělečná činnost je pouze příležitostná,<sup>86</sup> či

<sup>78</sup> SCHINNENBURGOVÁ, Petra, CIDLINA, Václav. K určování výše výživného. *Právní rozhledy*, 2013, č. 7, s. 251 – 255.

<sup>79</sup> Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 917

<sup>80</sup> Tamtéž. § 912

<sup>81</sup> SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekodifikaci soukromého práva*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 130 – 131.

<sup>82</sup> Tamtéž. s. 131

<sup>83</sup> Tamtéž

<sup>84</sup> Blíže viz zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 898

<sup>85</sup> Viz rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 27. června 2003, sp. zn. 24 Co 166/2003: „[R]odiče k použití majetku dítěte pro vlastní výživu dítěte souhlas nepotřebují.“

<sup>86</sup> KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 1057

dostačující k uspokojování jeho potřeb pouze částečně<sup>87</sup>, popř. k uspokojování potřeb, které si chce dítě dopřát nad rámec odůvodněných potřeb krytých výživným.

*„Ojedinělý příjem dítě (např. v době školních prázdnin), které se jinak připravuje studiem na budoucí povolání, neovlivňuje zpravidla vyživovací povinnost rodičů.“<sup>88</sup> Pravidelné příjmy dítěte však mohou rozsah výživného modifikovat, popř. právo na výživné zcela vyloučit.<sup>89</sup> Pokud dítě, byť studující, dosahuje takových příjmů, které jsou dostačující k pokrytí odůvodněných potřeb dítěte, dochází k relativnímu zániku vyživovací povinnosti ex lege, neboť zde není naplněna podmínka stavu odkázanosti na výživu jako jedna z podmínek existence práva na výživné.<sup>90</sup>*

Dle mého názoru je třeba tuto problematiku v každém jednotlivém případě zkoumat velmi citlivě, zabývat se výší dosažených příjmů a úsilí k němu vynaloženému. Nemělo by docházet k pouhému konstatování, že na základě pravidelných příjmů dítěte se snižuje vyživovací povinnost rodičů. Nebylo by správné odepřít (byť částečně) právo na výživné dětem, kteří dosahují určitých příjmů např. z různých brigád vykonávaných ve svém volném čase, často po večerech a o víkendech s odůvodněním, že jsou schopni uspokojovat část svých potřeb vlastními příjmy. Dotčení oprávnění by ztratili další motivaci přilepšit si k vyšší životní úrovni svou vlastní prací. Jsem toho názoru, že rodiče by měli primárně vést děti k odpovědnému životu, podporovat je při jejich snahách o částečné zapojení se do pracovního procesu a uspokojování svých potřeb nekrytých výživným svým vlastním přičiněním, namísto – praktického trestání – dětí za takové jednání a snahu. Samozřejmě je vždy třeba zkoumat, zda se dítě soustavně připravuje na budoucí povolání, kolik času reálně tomuto studiu musí věnovat a kolik času mu zbývá na případné získávání příjmu. S tímto souvisí také příjmy studentů např. z prospěchových stipendií, kde bezesporu není na místě výživné na základě těchto příjmů snižovat, neboť by to mělo za následek ztrátu motivace studenta k získávání dalších co nejlepších studijních výsledků.<sup>91</sup>

### 2.3 Schopnosti, možnosti a majetkové poměry povinného

*„Možnosti je nutno chápat jako kategorii objektivní, schopnosti jako kategorii subjektivní. Pro vyšší výživného pak je rozhodující příjem, jehož by rodič mohl reálně dosáhnout, kdyby své schopnosti řádně využíval. Platí zde zásada potenciality [sic] výdělku a nikoliv zásada tzv. faktického výdělku.“<sup>92</sup> Schopnosti povinného jsou dány „mj. jeho fyzickým stavem, nadáním, množstvím získaných vědomostí a pracovních*

<sup>87</sup> ELISCHER, David. In ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník – Komentář – Svazek II (rodinné právo)*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 568

<sup>88</sup> Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10. ledna 1968, sp. zn. 6 Co 676/1967 (R 76/1968)

<sup>89</sup> KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 1081

<sup>90</sup> Tamtéž. s. 1038

<sup>91</sup> Tamtéž. s. 1081

<sup>92</sup> Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 9. prosince 2004, sp. zn. 11 Co 522/2004

zkušeností apod.<sup>93</sup> Možnosti jsou pak dány „okolnostmi objektivního rázu, zejména existencí pracovních příležitostí přiměřených uvažovaným vlastnostem rodičů.“<sup>94</sup>

Zásada potenciality výtěžku vychází z dikce zákona říkající, že „[p]ři určení schopností, možností a majetkových poměrů povinného je třeba také zkoumat, zda se povinný nevzdal bez důležitého důvodu výhodnějšího zaměstnání či výdělečné činnosti nebo majetkového prospěchu, popřípadě zda nepodstupuje nepřiměřená majetková rizika.“<sup>95</sup> Soud by měl tedy vždy zkoumat, zda případná změna zaměstnání a snížení příjmů povinného (či jiného majetkového prospěchu) byly odůvodněné (např. z důvodu změny bydliště, zhoršení zdravotního stavu, organizačních změn apod.).<sup>96</sup>

K problematice se vyjádřil NS ve svém stanovisku, ve kterém nastínil případy, kdy je nutné přistoupit k užití principu potenciality příjmu. Je tomu tak např. v situaci, kdy „povinný dlouhodobě vykazuje účetní ztrátu, [...] byl opakovaně sankčně vyřazen z evidence uchazečů o zaměstnání, vyhýbá se nabízené práci odpovídající jeho věku, zdravotnímu stavu a vzdělání, zavinil, že mu nevznikl nárok na invalidní důchod pro nesplnění doby pojištění, vzdal se bezúplatně či za zjevně nepřiměřeně nízkou úplatu nemovitosti či jiné věci vyšší majetkové hodnoty, z níž mohl mít majetkový prospěch, či podílu na ní apod.“<sup>97</sup>

U osob podnikajících pak není možné argumentovat ani ztrátovostí podnikání. „Jestliže podnikání rodiče povinného vyživou je dlouhodobě ztrátové, je zapotřebí v řízení o určení (zvýšení) vyživného pro dítě se zabývat otázkou reálné možnosti tohoto rodiče zajistit si na trhu práce finanční příjem výkonem práce, např. v závislé činnosti.“<sup>98</sup>

Při zjišťování majetkových poměrů může soud povinnému uložit povinnost předložit všechny doklady, ze kterých je možné zjistit jeho majetkovou situaci. Mohou jimi být jak všechny doklady o příjmech ze zaměstnání či samostatné činnosti (např. peněžní deník, daňová přiznání atd.), tak doklady o jiných příjmech, např. plynoucích z nemovitostí. Povinný by také měl předložit soupis dalšího majetku včetně informací o stavu svých financí na účtech peněžních ústavů, popř. si sám soud může od peněžního ústavu tyto informace vyžádat.

Neposkytne-li povinný všechny údaje o svých majetkových poměrech či jinak neumožní soudu majetkovou situaci povinného zjistit, přistoupí soud k použití sankčního výpočtu příjmu povinného.<sup>99</sup> U takového povinného „platí, že průměrný měsíční příjem této osoby činí pětadvacetinásobek

<sup>93</sup> Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 20. srpna 1969, sp. zn. 8 Cz 23/1969 (R 27/1970)

<sup>94</sup> Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. září 1968, sp. zn. 1 Cz 27/1968 (R 5/69)

<sup>95</sup> Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 913 odst. 2 věta 1.

<sup>96</sup> KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo* (§ 655 – 975). 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 1064

<sup>97</sup> Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 19. října 2016, sp. zn. Cpjn 204/2012

<sup>98</sup> Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 28. května 2003, sp. zn. 10 Co 550/2002

<sup>99</sup> FRANCOVÁ, Marie, DVOŘÁKOVÁ ZÁVODSKÁ, Jana. *Rozvody, rozchody a zánik partnerství*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 24

částky životního minima jednotlivce podle jiného právního předpisu<sup>100</sup> Příjem povinného v takovém případě jako nevyvratitelná právní domněnka<sup>101</sup> činí v současné době 85.250,- Kč.<sup>102</sup>

„Při posouzení majetkových poměrů rodičů je přitom vždy nutné přiblídnout nejen k fakticky dosahovaným příjmům rodiče, ale i k celkové hodnotě jeho movitého a nemovitého majetku a způsobu života, resp. k životní úrovni.“<sup>103</sup> Dle judikatury tedy, pokud povinná osoba nemá příjem, ale má určitý majetek, je zásadně povinna svou vyživovací povinnost plnit výnosem z prodeje majetku,<sup>104</sup> tzn. problematika prodeje majetku povinného je chápána odlišně od prodeje majetku oprávněného.

## 2.4 Shodná životní úroveň

Zákon dále stanovuje, že „[Ž]ivotní úroveň dítěte má být zásadně shodná s životní úrovní rodičů. Toto hledisko předchází hledisku odůvodněných potřeb dítěte.“<sup>105</sup> Z uvedené dikce zákona vyplývá, že výživné nemá spotřební charakter<sup>106</sup> a dítě má právo sdílet stejnou životní úroveň se svými rodiči.<sup>107</sup> Pokud tedy životní úroveň rodičů přesahuje odůvodněné potřeby dítěte, má být pro dítě stanoveno výživné v takovém rozsahu, aby mělo možnost podílet se na této životní úrovni, i když plnění přesahuje hrazení jeho odůvodněných potřeb. „Životní úroveň lze tedy vymezit jako určitý stupeň uspokojování životních, tj. hmotných i duchovních potřeb subjektu, v úzkém vztahu k dalším faktorům.“<sup>108</sup>

Při zjišťování životní úrovně rodičů je třeba přihlídnout nejen k příjmům rodičů, ale také k celkové majetkové situaci a způsobu života, který rodiče vedou.<sup>109</sup> I v případě, že rodiče mohou např. dosahovat nadstandardních příjmů, mohou vést poměrně skromný život. Opačně však také může nastat situace, kdy rodič dítěte nedosahuje prakticky žádných příjmů, ale jeho majetkové poměry a celková životní úroveň jsou vysoké. Stanovení rozsahu výživného mechanicky pouze na základě příjmů rodičů by v takovém případě nebylo správné a odporovalo by zákonu. U obou rodičů dítěte, resp. povinných, „se musí náležitým způsobem zjistit a posoudit nejen jejich výdělkové poměry (eventuálně jiné příjmy), ale rovněž skutečně dosahovaná životní úroveň, na níž se mají děti právo podílet.“<sup>110</sup>

Je také třeba zdůraznit, že stejnou životní úroveň nelze zaměňovat s poskytnutím dítěti stejného množství peněz, se kterým by mohlo disponovat (popř. by s ním mohl disponovat rodič,

<sup>100</sup> Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 916

<sup>101</sup> KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. Rodinné právo v novém občanském zákoníku. *Právní rozhledy*, 2013, č. 23 – 24, s. 801 – 813.

<sup>102</sup> Částka životního minima jednotlivce je 3.410,- Kč viz zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů, § 2

<sup>103</sup> Nález Ústavního soudu ze dne 12. září 2006, sp. zn. I. ÚS 299/2006

<sup>104</sup> KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. 1. vydání. Praha: Leges, 2014. s. 34

<sup>105</sup> Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 915 odst. 1

<sup>106</sup> KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 1035

<sup>107</sup> KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. 1. vydání. Praha: Leges, 2014. s. 32

<sup>108</sup> Tamtéž

<sup>109</sup> ELISCHER, David. In ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník – Komentář – Svazek II (rodinné právo)*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 579

<sup>110</sup> Nález Ústavního soudu ze dne 1. února 2008, sp. zn. II. ÚS 1619/07

kteřý má dítě v péči). Je třeba vzít v potaz, že k vyšším výdělkům a následně vyšší životní úrovni patří i vyšší vynaložené náklady k jejich získání (např. reprezentace, vzdělávání apod.).<sup>111</sup>

Ohledně sdílení stejné životní úrovně dítěte s rodiči nastává problém v případě, kdy každý z rodičů má odlišnou životní úroveň. Část odborné obce se přiklání k názoru, že na základě práva dítěte podílet se na životní úrovni obou rodičů, je třeba výživné pro dítě a jeho životní úroveň určit průměrem z vyšší a nižší úrovně, jež dosahují jeho rodiče.<sup>112</sup>

Někteří odborníci však zastávají opačný názor, a to ten, že dítě má právo sdílet životní úroveň toho rodiče, jehož životní úroveň je vyšší.<sup>113</sup> Osobně s tímto názorem souhlasím i přes to, že se v některých případech může zdát problematický. Pokud tento závěr totiž aplikujeme na nestandardní případy, můžeme dojít k té situaci, že rodič s nadstandardní životní úrovní, který platí na své dítě výživné, bude fakticky „dotovat“ nižší životní úroveň toho rodiče, který má dítě ve své péči. Tento důsledek se na první pohled může zdát absurdním a nežádoucím, neboť účelem výživného není hrazení potřeb (ať už odůvodněných či nadstandardních) jiné osoby než oprávněného dítěte. Pokud se však podíváme na situaci z té perspektivy, že pokud by rodiče dítěte žili spolu, velmi pravděpodobně by spolu sdíleli stejnou životní úroveň (v případě manželů dokonce ze zákona<sup>114</sup>) a současně i dítě by se na této životní úrovni podílelo. Pokusím se problematiku promítnout na konkrétní příklad.

Pokud by např. otec měl nadstandardní příjmy a matka byla na rodičovské dovolené s dítětem, tak i přesto by matka s dítětem pravděpodobně sdílela nadstandardní životní úroveň s otcem. Např. by společně žili ve vile, jezdili na společné dovolené, provozovali rekreační sporty apod. Pokud by se tito rodiče rozvedli, dítě bylo svěřeno do péče matky a otcí bylo stanoveno platit na dítě výživné, bylo by dle mého názoru vhodné, aby dítě kontinuálně sdílelo takovou životní úroveň, jako do doby odluky rodičů, tedy životní úroveň otce, která by byla vyšší než životní úroveň matky. Nebylo by dle mého názoru spravedlivé, aby dítě pocítilo materiální újmu v důsledku odluky rodičů (když již tak dítě trpí újmou psychickou).

Tento závěr však dle mého nemusí vždy nutně znamenat to, aby otec poskytoval dítěti k rukám matky finanční prostředky pro zajištění vysoké životní úrovně dítěte, s čímž by souviselo zajištění nadstandardní životní úrovně i samotné matce, která samozřejmě např. po rozvodu zásadně na sdílení této životní úrovně nárok nemá. Samozřejmě co se týče bydlení v případě, kdy

<sup>111</sup> KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. 1. vydání. Praha: Leges, 2014. s. 32

<sup>112</sup> Viz např. ELISCHER, David. In SVETKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník – Komentář – Svazek II (rodinné právo)*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 579 – 580. Dále viz např. NOVÁ, Hana. *Vyživovací povinnost obávaná i opomíjená*. *Bulletin advokacie*, 2008, č. 1 – 2, s. 31 – 46.

<sup>113</sup> Viz např. KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. 1. vydání. Praha: Leges, 2014. s. 39. Dále viz např. GRYGAR, Jiří. In MELZER, Filip, TĚGL, Petr a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655 – 975*. 1. vydání. Praha: Leges, 2016. s. 1669.

<sup>114</sup> Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 697 odst. 1: „Manželé mají vzájemnou vyživovací povinnost v rozsahu, který oběma zajišťuje zásadně stejnou hmotnou a kulturní úroveň.“

by bylo dítě svěřeno do péče matky, bylo by velmi obtížné oddělovat životní úroveň dítěte a matky. Jsou však oblasti, ve kterých to lze. Pokud je otec sám ochotný do budoucna zajišťovat dítěti životní úroveň shodnou se svojí, např. v podobě vzdělání, sportů, oblečení apod., tím, že mu sám tyto věci zajistí a dále ho např. bude brát s sebou na dovolené, považovala bych takováto plnění za součást výživného a k rukám matky by mělo být hrazeno pouze to, co otec není schopen dítěti poskytovat z důvodu, že jej nemá v péči (strava a další běžné potřeby). Pokud však otec není ochoten na takovýto způsob plnění výživovací povinnosti přistoupit, pak je dle mého názoru zcela v pořádku, aby otec hradil výživné k rukám matky v takovém rozsahu, aby vše výše zmíněné mohla dítěti dopřát sama matka. Tzn. záleželo by na otci, zda dítěti vyšší životní úroveň poskytne on sám a dobrovolně, či bude v opačném případě nucen zajišťovat nadstandardní životní úroveň nejen dítěti, ale potažmo i matce, která ho např. na zmíněnou dovolenou vezme namísto otce, když sama by si takovou dovolenou dovolit nemohla.

Soudy však stanovují výživné pouze pevnou měsíčně se opakující peněžní dávkou, která zohledňuje všechny odůvodněné potřeby dítěte (viz výše) a také reflektuje právo dítěte podílet se na životní úrovni rodiče. Zákon, odborná literatura, ani rozhodovací praxe soudů nepočítá s tím, že by kromě takto tradičně pojatého výživného mohl být rozsah výživného stanoven i jinou formou plnění (viz výše uvedené rekreační aktivity, dovolené, hrazení školného apod. hrazení nárazově během roku).<sup>115</sup>

Dle mého názoru je tato rozhodovací praxe soudů zbytečně rigidní, zastaralá a v konečném výsledku odporuje jak samotnému pojetí výživného jako majetkového práva s rozmanitými formami plnění<sup>116</sup>, tak zákonnému předpokladu sdílení dítěte životní úrovně s jeho rodiči,<sup>117</sup> aniž by životní úroveň povinného následovala i osoba, která má dítě v péči a ze zákona toto právo nepožívá.

Na druhou stranu však souhlasím se závěrem, že nelze před soudem uzavřít dohodu rodičů, dle níž se jeden z nich „*zavazuje složit ve prospěch nezletilého jednorázově částku k plné úhradě výživného do zletilosti dítěte.*“<sup>118</sup> Taková dohoda neodpovídá smyslu výživovací povinnosti, která v sobě odráží aktuální potřeby dítěte v závislosti na změnách v jeho životě.<sup>119</sup> Pokud však judikatura říká, že „*případně jednorázově vynakládané položky vydají dítěte (např. školné) mohou být vzaty*

---

<sup>115</sup> Viz např. SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekonstrukci soukromého práva*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 118

<sup>116</sup> Viz výše: dání, konání, strpění, zdržení se

<sup>117</sup> Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 915 odst. 1

<sup>118</sup> Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. prosince 1976, sp. zn. Cz 93/76

<sup>119</sup> SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekonstrukci soukromého práva*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 118

*v úvahu jen v rámci pravidelně se opětuujících měsíčních částek, nikoliv jejich jednorázovým přiznáním*<sup>120</sup>, lze na základě výše uvedeného s tímto závěrem souhlasit pouze částečně, a to do té chvíle, pokud jeden z rodičů bude chtít do budoucna toto plnění (byť jednorázové) dítěti zajišťovat sám namísto poskytování měsíční platby osobě, která má dítě v péči.

---

<sup>120</sup> Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích – pobočka v Táboře ze dne 26. května 1995, sp. zn. 15 Co 163/1995



### 3 Objektivizace výživného

Předešlá kapitola se věnovala rozsahu výživného, pravidly jeho určování a zákonnými předpoklady pro stanovování konkrétního obsahu a výše jednotlivých plateb, popř. dalšího plnění. Naše právní úprava<sup>121</sup> nezná tzv. objektivizaci výživného<sup>122</sup> a jak tedy vyplývá z předešlé kapitoly, pro stanovení rozsahu výživného zákon stanovuje pouze velmi obecná a neurčitá kritéria a ponechává tak soudu velký prostor pro jeho vlastní uvážení a rozhodnutí v rámci tzv. koncepce otevřené právní normy.<sup>123</sup> Tato koncepce má tu výhodu, že soudce může posoudit jedinečné okolnosti každého konkrétního případu a na základě těchto výjimečností jednotlivých situací rozhodnout.<sup>124</sup> Soudce při svém rozhodování však musí ctít zásadu spravedlivého procesu, která má vyvrátit jeho libovůli. Soudce tak musí své rozhodnutí vždy řádně odůvodnit a také by měl u typově stejných případů rozhodovat stejně.<sup>125</sup>

Způsob určování výživného dle české právní úpravy má však dle mého názoru více negativ než pozitiv. Problém spatřuji zejména v nízké předvídatelnosti soudních rozhodnutí.<sup>126</sup> I když by měl soudce ve stejných případech rozhodovat stejně, není zde zaručena shoda s rozhodnutími jiných soudců, natož jiných soudů. Zčásti je tento problém zapříčiněn také nepřipustností dovolání ve věcech výživného k NS, a tedy absencí sjednocující judikatury v této oblasti.<sup>127</sup> K dalším problémům pak patří delší trvání soudních řízení z důvodu náročnosti dokazování a hodnocení všech skutečností, resp. kritérií pro stanovení výživného.<sup>128</sup>

Oproti koncepci otevřené právní normy pak stojí koncepce uzavřené právní normy, tzn. objektivizace výživného.<sup>129</sup> Jednoduše řečeno se jedná o „*stanovení výživného určitým mechanickým způsobem*“.<sup>130</sup> Dle mého názoru je tato metoda k určování výživného vhodnější, neboť při jejím užití odpadají výše zmíněné problémy spojené s koncepcí otevřené právní normy, jako je náročnost dokazování a s tím spojená delší doba soudního řízení. Největším pozitivem je však

<sup>121</sup> Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 910 a násl.

<sup>122</sup> DEMJANOVÁ, Radka, ŠMÍD, Ondřej. In ŠÍNOVÁ, Renáta, ŠMÍD, Ondřej, JURÁŠ, Marek a kol. *Aktuální problémy rodinněprávní regulace: rodičovství, výchova a výživa nezletilého*. 1. vydání. Praha: Leges, 2013. s. 201

<sup>123</sup> VENCLOVÁ, Petra. Teoretické úvahy o koncepci právní úpravy rozsahu výživného. *Právo a rodina*, 2007, č. 5, s. 20 – 23.

<sup>124</sup> KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, TELEČEK, Ivo. Výživné v novém občanském zákoníku. *Bulletin advokacie*, 2014, č. 3, s. 23 – 31.

<sup>125</sup> DEMJANOVÁ, Radka, ŠMÍD, Ondřej. In ŠÍNOVÁ, Renáta, ŠMÍD, Ondřej, JURÁŠ, Marek a kol. *Aktuální problémy rodinněprávní regulace: rodičovství, výchova a výživa nezletilého*. 1. vydání. Praha: Leges, 2013. s. 207

<sup>126</sup> KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. 1. vydání. Praha: Leges, 2014. s. 31

<sup>127</sup> DEMJANOVÁ, Radka, ŠMÍD, Ondřej. In ŠÍNOVÁ, Renáta, ŠMÍD, Ondřej, JURÁŠ, Marek a kol. *Aktuální problémy rodinněprávní regulace: rodičovství, výchova a výživa nezletilého*. 1. vydání. Praha: Leges, 2013. s. 207

<sup>128</sup> VENCLOVÁ, Petra. Teoretické úvahy o koncepci právní úpravy rozsahu výživného. *Právo a rodina*, 2007, č. 5, s. 20 – 23.

<sup>129</sup> Tamtéž

<sup>130</sup> NOVÁ, Hana, TĚŽKÁ, Olga. *Vyživovací povinnost*. 1. vydání. Praha: Linde, 1995. s. 71

vysoká předvídatelnost soudních rozhodnutí a právní jistota (jak osob oprávněných, tak povinných), jak bude případ rozhodnut.<sup>131</sup>

Již dlouhou dobu odborná veřejnost volá po zakotvení jasnějších pravidel pro určování výživného do českého právního řádu. V minulosti samy soudy kromě vágních zákonných pravidel používaly tzv. Gerlichovo pravidlo pro větší míru objektivitu u rozhodovaných případů.<sup>132</sup> Dle tohoto pravidla „*se příjem povinného dělil na tolik dílů, kolik bylo vyživovacích povinností s tím, že na povinného měly připadnout další tři díly*“.<sup>133</sup> K zákonné úpravě objektivizace se však zákonodárci nepřiklonili ani při vytváření OZ.<sup>134</sup>

Rodinná práva jiných evropských států přitom v současné době objektivizaci výživného a jeho určování na základě matematických metod upřednostňují. „*Pouze jasná pravidla totiž mohou stranám závazkového vztahu nabídnout dostatečnou míru právní jistoty*“.<sup>435</sup>

Důvodová zpráva k OZ k dané problematice uvádí: „*Vzhledem ke současné, dosud ne zcela urovnané ekonomicko-sociální situaci, se značnými rozdíly mezi jednotlivými regiony státu, jakož i mezi městskými a venkovskými oblastmi, bylo by spíš vhodné doporučit soudům, aby ony samy, shledají-li takovou potřebu, se pokusily pro místo, ve kterém působí, takové tabulky, vzorce nebo klíče vytvořit. Lze očekávat, že právě tento přístup by zaručil, že výše výživného by odpovídala místním podmínkám, a to nejen po stránce majetkových poměrů povinného, ale i v rovině odůvodněných potřeb oprávněného*“.<sup>436</sup>

Z mého pohledu je vyjádření uvedené v důvodové zprávě alibistickým vyhnutím se uzákonění objektivizace i přes dlouhodobé volání společnosti po takovém kroku a přenechání legislativního problému na bedrech soudní moci. Dr. Karel Svoboda správně uvádí, že „*česká společnost je v současnosti natolik globalizována co do potřeb a výdajů na ně, že lze odůvodnit existenci do značné jednotné metodiky pro stanovení výživného mezi rodiči a dětmi, pokud poměry rodičů jsou na průměrné úrovni a děti mají potřeby, které jsou v jejich věku běžné*“.<sup>437</sup> Navíc pokud se na problematiku podíváme z pohledu oprávněných, kteří jsou vysokoškolskými studenty a za studiem dojíždí (často přes celou republiku) do velkých měst, kde tráví většinu svého času, byť o jejich výživném bylo

<sup>131</sup> VENCLOVÁ, Petra. Teoretické úvahy o koncepci právní úpravy rozsahu výživného. *Právo a rodina*, 2007, č. 5, s. 20 – 23.

<sup>132</sup> KORNEL, Martin. Kam kráčíš vyživovací povinnosti rodičů k nezletilým dětem? *Právní rozhledy*, 2011, č. 3, s. 82 – 87.

<sup>133</sup> KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1087

<sup>134</sup> DEMJANOVÁ, Radka, ŠMÍD, Ondřej. In ŠÍNOVÁ, Renáta, ŠMÍD, Ondřej, JURÁŠ, Marek a kol. *Aktuální problémy rodinněprávní regulace: rodičovství, výchova a výživa nezletilého*. 1. vydání. Praha: Leges, 2013. s. 208

<sup>135</sup> KORNEL, Martin. Kam kráčíš vyživovací povinnosti rodičů k nezletilým dětem? *Právní rozhledy*, 2011, č. 3, s. 82 – 87.

<sup>136</sup> Vláda ČR. *Důvodová zpráva* (k občanskému zákoníku, s. 553 – 1144). In Sněmovní tisk 362/0, část č. 1/2. VI. n. z. – Občanský zákoník – EU. Praha. 2011. s. 779. [cit. 21. března 2018]. Dostupné na <<https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=362&CT1=0>>.

<sup>137</sup> SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekodifikaci soukromého práva*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 157

rozhodováno v místě, odkud pocházejí, nemůže argumentace důvodové zprávy v takových situacích obstát. Takové rozhodování by navíc dle mého názoru limitovalo i možnosti oprávněných z chudších oblastí ČR a jejich rozvoj do budoucna a jediným nástrojem takových oprávněných (např. potenciálních studentů) k „odtržení se“ od takové oblasti by bylo pouze další řízení o změně výše výživného na základě změny poměrů, která však ještě ani nemusela mít možnost nastat.

Uvedená argumentace důvodové zprávy se mi zdá neobhájitelná také z dalšího důvodu. Pokud mluvíme o objektivizaci, neznamená to popření zákonného rozsahu výživného, hlavně v rovině majetkových poměrů rodičů. Objektivizace nemá znamenat, že dítě např. v Praze bude mít za každou cenu stejně vysoké výživné, jako dítě žijící na periferii republiky. Je vždy třeba brát v potaz odůvodněné potřeby dítěte, a hlavně majetkové poměry rodičů a jejich životní úroveň, což v určení výše výživného hraje nejpodstatnější roli. Je tedy logické, že pokud rodiče v Praze budou dosahovat vyšších příjmů než rodiče na periferii, bude i dítě v Praze dosahovat vyššího výživného. S tím samozřejmě souvisí i rozdílná výše nákladů na pokrytí odůvodněných potřeb. Jakákoliv plošná objektivizace tak nemůže být dětem žijícím v chudších oblastech na újmu, neboť pravidla pro výpočet výživného by měla být stejná pro všechny. Naopak se domnívám, že právě zavedení objektivizace by takovým oprávněným bylo ku prospěchu z důvodu zmíněného v odstavci výše. Soudy v daných oblastech by měly jasně daná pravidla pro výpočet výše výživného a nenastával by problém velmi nízkých výživných odůvodněných soudem se slovy, že „v dané venkovské oblasti (oproti oblasti městské) je vzhledem k odůvodněným potřebám dítěte výživné dostačující“, podpořených svou interní pomůckou. K takovým druhům rozhodnutí totiž důvodová zpráva přímo vybízí.

K argumentaci důvodové zprávy mám nakonec ještě jednu výhradu, která směřuje k doporučení jednotlivým soudům k vytvoření pomocného materiálu pro danou oblast. Doporučení má zřejmě sloužit k odstranění nepředvídatelnosti soudních rozhodnutí a k posílení právní jistoty účastníků řízení ohledně výživného. Pouhé vytvoření pomocných materiálů na půdě soudu však dle mého názoru takový důsledek zajistit nemůže. Dané pomůcky konkrétních soudů totiž vůbec nemusí být veřejnosti známé a bez znalosti dosavadní judikatury řídicí se tímto systémem je pro účastníka řízení téměř nemožné jakési právní jistoty v předvídatelné rozhodnutí dosáhnout. Přijde mi navíc zcela absurdní, aby jednotlivé soudy napříč ČR měly nahrazovat zákonodárnou moc a víceméně nekontrolovaně stanovovat naprosto rozdílně své pomůcky pro rozhodování v tak závažné otázce týkající se toho nejslabšího subjektu vůbec, kterým je

bezsporu dítě. Jak uvádí dr. Ondřej Šmíd po vzoru prof. Milany Hrušákové – nemělo by platit, že „*rodinné právo v ČR je partikulární dle obvodu jednotlivých krajských soudů*“.<sup>138</sup>

Co se týče argumentu odpůrců objektivizace, a to, že pouze zohlednění všech okolností konkrétního případu může vést k ideálnímu stanovení výživného danému dítěti, nemá ani tento při objektivizaci výživného dle mého názoru místo. Objektivizace výživného na základě jasně zákonem vymezených pravidel nemusí (a ani by neměla) být absolutní, stejně jako to můžeme pozorovat u dalších evropských právních řádů. Soudy by měly mít garantované určité moderační právo, kterým by v odůvodněných případech mohly modifikovat výživné stanovené na základě výpočtu.<sup>139</sup> Dovedu si takový postup představit např. v situaci, kdy dítě vyžaduje určitou zdravotní péči nebo speciální vzdělávání, popř. provozuje např. nákladný sport. Vždy by však postup soudce odchylovající se od zákonem daných pravidel měl být řádně odůvodněn. Mezi zmíněné situace bych naopak neřadila vysoké majetkové poměry rodiče a následnou moderaci výše výživného soudem, neboť by k takovým případům měla sloužit maximální hranice pro stanovení výše výživného (k tomuto viz dále).<sup>140</sup>

Pro zavedení jasně stanovených pravidel pro určování výše výživného mluví i další potenciální pozitivní dopad. Nejen, že by účastníci řízení měli právní jistotu v předvídatelnost soudních rozhodnutí, ale také by dle mého názoru objektivizace eliminovala počet soudních sporů týkajících se výživného. Za dané situace, kdy děti ani rodiče nemají dopředu možnost zjistit, v jaké výši má být výživné hrazeno, jsou v případě sporu o jeho výši odkázáni na rozhodnutí soudu. Kromě případů, kdy jsou rodiče (popř. rodič se zletilým dítětem) schopni se na výši výživného dohodnout nekonfliktní cestou, nemají strany prakticky žádné zákonem stanovené vodítko, které by je nutilo k vzájemné dohodě dospět bez rozhodnutí soudu. Pokud by tedy existovala zákonná objektivizace výživného, měly by strany dopředu stanovené mantinely, v jejichž rozsahu by v případě sporu soud rozhodnul. Taková situace by z mého pohledu dopomohla k velkému množství mimosoudních dohod mezi dotčenými osobami, redukci často táhlých soudních sporů, a tedy rychlejšímu poskytnutí aktuálního plnění dítěti, tzn. v konečném důsledku efektivnějšímu naplnění účelu samotného institutu výživného.

V neposlední řadě by závazná a konkrétně stanovená pravidla měla pozitivní vliv i na řízení týkající se výše výživného pro zletilé děti. Tato řízení spadají pod režim OSŘ<sup>141</sup>, tzn. jsou řízeními spornými. Znakem těchto řízení je to, že mohou být zahájeny pouze žalobou, kterou je soud

---

<sup>138</sup> DEMJANOVÁ, Radka, ŠMÍD, Ondřej. In ŠÍNOVÁ, Renáta, ŠMÍD, Ondřej, JURÁŠ, Marek a kol. *Aktuální problémy rodinněprávní regulace: rodičovství, výchova a výživa nezletilého*. 1. vydání. Praha: Leges, 2013. s. 213

<sup>139</sup> Tamtéž. s. 209. Shodně také viz VENCLOVÁ, Petra. Teoretické úvahy o koncepci právní úpravy rozsahu výživného. *Právo a rodina*, 2007, č. 5, s. 20 – 23.

<sup>140</sup> Viz podkapitola 3.3 *Minimální a maximální výživné*

<sup>141</sup> Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

vázán (oproti řízením nesporným týkajících se nezletilých dětí, které mohou být zahájeny ex officio a v případě zahájení na návrh není soud tímto návrhem vázán).<sup>142</sup> Tato na první pohled pouze formální odlišnost má v praxi velmi problematické důsledky.

Pokud chce zletilé dítě zahájit řízení o přiznání či změně výživného vůči svému rodiči, musí podat na soud žalobu s přesně vymezeným žalobním návrhem, tzn. v jaké výši výživné po svém rodiči požaduje. I v situaci, kdy oprávněný zná majetkové poměry rodiče, je stanovení takového petitu velmi obtížné a riskantní, a to právě z důvodu otevřené právní normy. Takový oprávněný je bez jakéhokoliv právně závazného vodítka nucen víceméně „střelit nárok od oka“ pouze na základě výpočtu svých měsíčních odůvodněných potřeb v kontrastu majetkových poměrů daného rodiče. I v případě, kdy by měl soud za to, že výživné by v konkrétním případě mělo být např. vyšší, není možné výživné nad rámec žaloby oprávněnému přiznat. Daný oprávněný by mohl pouze rozšířit žalobu, nicméně takový postup může být problematický. Na druhou stranu, pokud soud výživné nepřizná v takové výši, v jaké je uvedeno v žalobním návrhu, znamená to pro oprávněného povinnost hradit náklady druhé straně v závislosti na poměru úspěchu a neúspěchu ve sporu.

Uvedený problém je podle mého názoru velmi závažnou mezerou v zákoně, která má ve všech ohledech negativní dopad na dítě oprávněné z titulu výživného, byť je toto dítě již zletilé. Jsem tedy toho názoru, že zákonná objektivizace výživného je více než nutná i z hlediska těchto případů.

Samotná objektivizace výživného pak může být ukotvena v několika různých, vzájemně se doplňujících podobách a každá jednotlivá podoba může řešit různé aktuální problémy při stanovování výše výživného. V následujících podkapitolách se tedy konkrétním možnostem objektivizace a jejím formám jednotlivě věnuji.

### 3.1 Tabulky

Tabulky pro výpočet výše výživného jsou z mého pohledu základním nástrojem objektivizace výživného.

V roce 2010 byla „v rámci dlouhodobého projektu *Optimalizace agendy výživného*“<sup>143</sup> vypracována pracovní skupinou MS „*Doporučená výchozí rozmezí pro stanovení výše výživného za účelem sjednocení rozhodovací praxe soudů v otázkách výživného na nezaopatřené děti*“<sup>144</sup> (dále tabulka). MS vydáním

<sup>142</sup> KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Rodinné právo*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 236

<sup>143</sup> KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1087

<sup>144</sup> Ministerstvo spravedlnosti. *Doporučená výchozí rozmezí pro stanovení výše výživného za účelem sjednocení rozhodovací praxe soudů v otázkách výživného na nezaopatřené děti*. Praha. 2010. [cit. 22. března 2018]. Dostupné na <<http://portal.justice.cz/Justice2/ms/ms.aspx?o=23&j=33&k=5453&d=315516>>.

materiálu reagovalo na stávající situaci spočívající v rozdílné aplikační praxi soudů napříč ČR, kdy za existence pouze obecných právních kritérií a nemožnosti přezkumu případů NS, chybí v českém právním prostředí sjednocující judikatura pro danou problematiku. Situaci MS vyhodnotilo jako velmi závažnou i s ohledem na fakt, že výše výživného je v různých oblastech ČR stanovována výrazně rozdílně (až v rámci násobků), a to i v případech vykazující obdobné znaky. Cílem materiálu tedy bylo sjednotit rozhodovací praxi okresních a krajských soudů v otázkách výše výživného pro děti v rámci ČR.<sup>145</sup>

Konkrétní podoba tabulky je následující:<sup>146</sup>

Věk dítěte	Procentuální rozmezí
0 – 5 let	11 – 15 %
6 – 9 let	13 – 17 %
10 – 14 let	15 – 19 %
15 – 17 let	16 – 22 %
18 a více let	19 – 25 %

Tabulka je rozvržena do pěti kategorií dle dolní a horní hranice věku dítěte, které reflektují obvyklé podstatné změny v životě dítěte, a to nástup do určitého dalšího stupně školní docházky, popř. dalšího vzdělávání. Rozvržení věkových kategorií je takto nastaveno z toho důvodu, že dané přechody bývají spojené se zvýšenými výdaji za odůvodněné potřeby dítěte.<sup>147</sup>

Procentuální rozmezí indikuje výši konkrétního výživného výpočtem daného procentuálního dílu z příjmu rodiče. Dle materiálu MS by soudy měly vycházet z průměru čistých měsíčních příjmů rodiče za dobu posledních šesti až dvanácti měsíců. Soudy se pak mají v závislosti na počtu vyživovacích povinností rodiče přiklonit k horní či spodní hranici procentuálního rozmezí. Pokud má tedy rodič více než jednu vyživovací povinnost, měl by soud jednotlivým oprávněným dětem stanovit výživné při spodní hranici procentuálního rozmezí. Ke stanovení jednotlivých rozmezí pro určité věkové kategorie MS vycházelo ze statistik ČSÚ, konkrétně z analýzy „Náklady na výchovu a výživu dětí“ z roku 2003 a „Statistiky rodinných účtů“ z roku 2008.<sup>148</sup>

<sup>145</sup> Ministerstvo spravedlnosti. *Doporučená výchozí rozmezí pro stanovení výše výživného za účelem sjednocení rozhodovací praxe soudů v otázkách výživného na nezaopatřené děti*. Praha. 2010. s. 3. [cit. 22. března 2018]. Dostupné na <<http://portal.justice.cz/Justice2/ms/ms.aspx?o=23&j=33&k=5453&d=315516>>.

<sup>146</sup> Tamtéž. s. 7

<sup>147</sup> Tamtéž

<sup>148</sup> Tamtéž

Jak materiál sám uvádí, tabulka není pro rozhodování soudů nikterak závazná a má pouze doporučující charakter. MS jako moc výkonná nechce nahrazovat zákonodárnou moc a soudy mají nadále primárně při určování výše výživného postupovat dle účinné zákonné úpravy.<sup>149</sup>

MS si je navíc vědomo, že daný pomocný materiál nemůže být použitelný bezvýjimečně ve všech situacích, nýbrž pouze v běžných případech, kterých se určování výše výživného týká. Tabulku lze tedy použít v případech, kdy má povinný rodič maximálně tři vyživovací povinnosti<sup>150</sup> a daný případ nevykazuje určité další nestandardní znaky (např. ojedinele vysoký příjem rodiče či naopak zvýšené náklady dítěte na zdravotní péči apod.).<sup>151</sup>

Samotný materiál již při svém vydání v roce 2010 počítal s průběžným shromažďováním informací o jeho používání a jeho vlivu na rozhodovací praxi soudů. Bylo předpokládáno jejich následné vyhodnocení a taktéž navržení dalšího postupu a zpracování materiálů v dalších problematických oblastech týkajících se výživného.<sup>152</sup> Tehdejší ministryně spravedlnosti dr. Daniela Kovářová dokonce uvedla, že po „roční praxi a po zhodnocení efektů a zkušeností by pak tabulky měly být používány rutinně.“<sup>153</sup> Žádné následné plošné vyhodnocení, zda mělo vydání doporučujícího materiálu na rozhodovací praxi soudů praktický dopad, však neproběhlo<sup>154</sup> a nejsme tedy nijak schopni zjistit, zda ministerská tabulka dosáhla svého zamýšleného cíle.

I přesto však nevnímám snahu MS o sjednocení rozhodovací praxe za zbytečnou. Naopak cením alespoň nějaký krok kupředu vstřícné objektivizaci výživného napříč ČR, byť by tabulka měla přinést pouze rozdmýchání celospolečenské diskuze a připomenutí důležitosti problematiky určování výše výživného. I když nemáme k dispozici statistiku postojů soudů k užívání doporučující tabulky<sup>155</sup>, případně i kdyby se k ní soudy stavěly zády, má i přes to tabulka pozitivní vliv na otázku určování výše výživného. Stala se jakýmsi (i když nevyzpytatelným) směrem pro povinné rodiče v orientaci v rozsahu výživného k jejich dětem a napomáhá tak rodičům (popř. i

---

<sup>149</sup> Ministerstvo spravedlnosti. *Doporučená výchozí rozmezí pro stanovení výše výživného za účelem sjednocení rozhodovací praxe soudů v otázkách výživného na nezaopatřené děti*. Praha. 2010. s. 4. [cit. 22. března 2018]. Dostupné na <<http://portal.justice.cz/Justice2/ms/ms.aspx?o=23&j=33&k=5453&d=315516>>.

<sup>150</sup> Ohledně těchto tří vyživovacích povinností není dále stanoveno, že se musí týkat nezaopatřených dětí. Z obecného vyjádření lze tedy usuzovat, že dotčenou vyživovací povinností může být jakákoliv vyživovací povinnost povinného ke kterékoliv oprávněné osobě (např. k manželce).

<sup>151</sup> Ministerstvo spravedlnosti. *Doporučená výchozí rozmezí pro stanovení výše výživného za účelem sjednocení rozhodovací praxe soudů v otázkách výživného na nezaopatřené děti*. Praha. 2010. s. 4 – 5. [cit. 22. března 2018]. Dostupné na <<http://portal.justice.cz/Justice2/ms/ms.aspx?o=23&j=33&k=5453&d=315516>>.

<sup>152</sup> Tamtéž. s. 5

<sup>153</sup> CIHLÁŘOVÁ, Ivana. Ministryně spravedlnosti představila návrhy na sjednocení výše výživného. *Bulletin advokacie*, 2010, č. 4, s. 5 – 6.

<sup>154</sup> DEMJANOVÁ, Radka, ŠMÍD, Ondřej. In ŠÍNOVÁ, Renáta, ŠMÍD, Ondřej, JURÁŠ, Marek a kol. *Aktuální problémy rodinněprávní regulace: rodičovství, výchova a výživa nezletilého*. 1. vydání. Praha: Leges, 2013. s. 210

<sup>155</sup> Z části je možné sledovat statistiky Českého statistického úřadu o rozhodování o výši výživného v daném roce (viz např. Český statistický úřad. *Rozhodování o výši výživného v roce 2016* [online]. czso.cz, 29. prosince 2017 [cit. 22. března 2018]. Dostupné na <<https://www.czso.cz/documents/10180/45709978/300002176616.pdf/a1fca3df-c8e6-4e80-8818-3882a80da9ca?version=1.1>>. Tyto statistiky však nelze považovat za analýzy užití doporučujících tabulek v praxi, nýbrž pouze za statistické průměry výživných ve vybraných kategoriích v daném roce.

zletilým dětem) v mimosoudním jednání o určení konkrétní výše výživného.<sup>156</sup> Z pouhého dotazování soudců však bylo zjištěno, že v mnohých případech tabulku aktivně sami využívají, popř. na ni odkazují účastníky řízení v situacích, kdy jsou jejich představy ohledně výše výživného výrazně mimo doporučená rozmezí.<sup>157</sup>

Někteří zástupci právnické obce (např. dr. Karel Svoboda) však nepovažují počin MS za krok správným směrem, a to zejména z toho důvodu, že MS jako součást moci výkonné by nemělo zasahovat do moci soudní takovým způsobem, aby soudům dávalo pokyny, jak určité případy rozhodovat. K takovému případnému zásahu by v našem právním prostředí měla být kompetentní pouze moc zákonodárná, a to prostřednictvím legislativních změn v dané problematice.<sup>158</sup>

Jak jsem již uvedla výše, jsem toho názoru, že jakákoliv snaha o přispění ke sjednocovací praxi soudů v otázkách výše výživného je vítaným přínosem a krokem kupředu a činnost směřující k harmonizaci rozhodnutí napříč ČR by se měla vyvíjet i nadále.<sup>159</sup> Předmětná ministerská tabulka má navíc, jak již bylo zmíněno, pouze doporučující charakter a nedává tak soudům imperativní pokyn, jakým způsobem mají rozhodovat. Zásah moci výkonné do moci soudní zde tedy neshledávám a alespoň pokus o celorepublikové sjednocení vnímám pozitivněji než případnou roztržičnost pomůcek k rozhodování napříč českými soudy, ke které otevřeně nabádá důvodová zpráva (viz výše). S dr. Svobodou však musím souhlasit v tom, že objektivizace by měla být řešena zásadně a primárně na legislativní úrovni.

Z mého pohledu se na danou problematiku od vydání doporučujícího materiálu víceméně pozapomnělo a téma by mělo být znovu otevřeno. Je třeba podrobně zanalyzovat rozhodovací praxi soudů a de lege ferenda zakotvit určité vzorce, např. právě pomocí tabulek, pro výpočet výše výživného v právní úpravě. Tabulkový systém pro stanovování výše výživného totiž „představuje výhody spočívající v usnadnění rozhodování, ve stabilitě a předcházení sporům“.<sup>160</sup> Z průzkumu veřejného mínění navíc vyplývá, že většina laické veřejnosti by existenci jasně daných pravidel pro určování výše výživného přivítala.<sup>161</sup>

---

<sup>156</sup> DEMJANOVÁ, Radka, ŠMÍD, Ondřej. In ŠÍNOVÁ, Renáta, ŠMÍD, Ondřej, JURÁŠ, Marek a kol. *Aktuální problémy rodinněprávní regulace: rodičovství, výchova a výživa nezletilého*. 1. vydání. Praha: Leges, 2013. s. 210

<sup>157</sup> Ministerstvo spravedlnosti. *Analýza aktuálních otázek výživného*. Praha. 2017. s. 31. [cit. 22. března 2018]. Dostupné na <<https://www.komora.cz/legislation/2717-analyza-aktualnich-otazek-vyzivneho-t-17-3-2017/>>.

<sup>158</sup> Blíže viz SVOBODA, Karel. Ministerstvo spravedlnosti hodlá změnit praxi při rozhodování o výživném. *Právo a rodina*, 2009, č. 9, s. 20 – 22.

<sup>159</sup> Shodně viz např. ŠÍNOVÁ, Renáta. In ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Řízení ve věcech rodinněprávních v České republice, Slovenské republice a Německu a jejich aktuální problémy*. 1. vydání. Praha: Leges, 2010. s. 178

<sup>160</sup> GRYGAR, Jiří. In MELZER, Filip, TĚGL, Petr a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655 – 975*. 1. vydání. Praha: Leges, 2016. s. 1657

<sup>161</sup> CIHLÁŘOVÁ, Ivana. Ministryně spravedlnosti představila návrhy na sjednocení výše výživného. *Bulletin advokacie*, 2010, č. 4, s. 5 – 6.



Doporučující tabulka je dle mého názoru velmi vhodným prostředkem, kterým by se budoucí zákonná úprava mohla inspirovat a stavět na ní. Obdobně nastavená pravidla objektivizace výživného pomocí tabulek navíc zcela bez problému fungují v sousedním Rakousku. Právě tímto modelem se MS při své činnosti inspirovalo.<sup>162</sup> Inspirace rakouským právním prostředím se jeví vhodnou, „neboť nejlépe odpovídá i podmínkám české společnosti.“<sup>163</sup>

Situace v Rakousku je však v některých částech dané oblasti odlišná od situace u nás. V první řadě, ani v Rakousku není tabulka pro určení výše výživného zakotvena zákonem. Procentní sazby v ní obsažené jsou však výsledkem dlouhodobé sjednocující judikatury ze strany vyšších soudů, resp. výsledkem několika jejich stěžejních rozhodnutí. I když tedy tabulka není součástí právního řádu, jsou soudy nižších instancí jejími pravidly vázány.<sup>164</sup>

Tamní tabulka má následující podobu.<sup>165</sup>

Věk dítěte	Procentní sazba z příjmu
0 – 6 let	16 %
6 – 10 let	18 %
10 – 15 let	20 %
Nad 15 let	22 %

Pro praktické užití tabulky pak existují další modifikační pravidla. „Z výše uvedených procentních sazeb se sráží 2 % pro každou další vyživovací povinnost ke dítěti staršímu 10 let, je-li další dítě mladší, sráží se 1 %. Dále se sráží 3 %, má-li povinný rodič ještě vyživovací povinnost vůči manželovi (i rozvedenému), který nemá vlastní příjmy. Disponuje-li vyživovaný manžel vlastními příjmy, přichází v úvahu snížení v rozsahu 1 – 3 %.“<sup>166</sup>

Pro výpočet výše výživného mají soudci k dispozici počítačové programy, do kterých zadávají vstupní údaje jako věk dítěte a průměrný čistý příjem rodiče za posledních šest až dvanáct měsíců. Ani takto vypočítané výživné však není pro soudce a priori závazné. Samy vyšší soudy, které tabulku vytvořily, svou judikaturou dovedly pouze orientační a pomocnou funkci tabulky a soudy nižších instancí tak mají možnost se od tabulky v odůvodněných případech odchýlit (např. za předpokladu velmi nízkého či naopak velmi vysokého příjmu rodiče, popř. vysokých nákladů na odůvodněné potřeby dítěte). V případě nadstandardního příjmu rodiče jsou však soudci limitováni maximální hranicí výživného, jejíž výše je určena jako dvou a půl násobek

<sup>162</sup> HROMADA, Miroslav. Jaký je rakouský model určování výživného, jímž se chceme inspirovat? *Právní rozhledy*, 2010, č. 9, s. 334 – 335.

<sup>163</sup> NOVÁ, Hana. Vyživovací povinnost obávaná i opomíjená. *Bulletin advokacie*, 2008, č. 1 – 2, s. 31 – 46.

<sup>164</sup> HROMADA, Miroslav. Jaký je rakouský model určování výživného, jímž se chceme inspirovat? *Právní rozhledy*, 2010, č. 9, s. 334 – 335.

<sup>165</sup> Tamtéž

<sup>166</sup> Tamtéž

hodnoty statisticky zjištěných výdajů vynaložených na dítě. Naopak pokud má rodič více vyživovacích povinností, popř. nízký plat k uhrazení všech odůvodněných potřeb dítěte (např. v situaci handicapovaného dítěte, popř. naopak velmi nadaného dítěte), existuje pro takové případy i hranice, který mu z jeho příjmu musí zůstat.<sup>167</sup>

S fungováním tabulkového výživného se pak můžeme setkat i v Německu, kde existují tzv. Düsseldorfské tabulky, jejichž systém je však velmi složitý a reflektuje změny v ekonomických a sociálních podmínkách a také vývoj judikatury vrchních soudů v jednotlivých spolkových státech. Tabulky však zjednodušeně řešeno pracují s určitými nominálními hodnotami v závislosti na věku dítěte a příjmu rodiče.<sup>168</sup>

### 3.2 Přípustnost dovolání k Nejvyššímu soudu

Jak již bylo zmíněno, česká právní úprava neumožňuje podání dovolání k NS<sup>169</sup> a judikatura v otázkách výživného tak nemůže být z jeho strany sjednocována. Funkci NS částečně zastává ÚS a svými nálezy vytváří vlastní judikaturu, o kterou se mohou soudy nižších instancí opřít.<sup>170</sup> Sám ÚS však označuje současný stav za „*nežádoucí a neodpovídající principům výkonu spravedlnosti v právním státě.*“<sup>171</sup>

Novela OSŘ umožňující podávání dovolání ve věcech výživného k NS<sup>172</sup> by mohla být i případnou alternativou v případě absence uzákonění tabulek pro stanovení výše výživného. V takovém případě by pak, stejně jako tomu bylo v Rakousku, mohl NS sjednotit judikaturu soudů nižších instancí vytvořením jasně daných a předvídatelných pravidel. Samozřejmě by však bylo možné de lege ferenda zavést jak tabulky, tak možnost dovolání a oba instituty by se v aplikační praxi mohly nadále doplňovat.

Budoucí přípustnost dovolání ve věcech výživného a zřízení specializovaných senátů na NS pro oblast výživného by přivítala i značná část odborné veřejnosti.<sup>173</sup> Dr. Roman Fiala, nynější místopředseda NS, dokonce již v roce 2010 (v té době ještě bez funkce) avizoval, že „*na Nejvyšším soudě vznikne specializovaný senát, který se bude zabývat otázkami výživného a bude se věnovat sjednocování*

<sup>167</sup> HROMADA, Miroslav. Jaký je rakouský model určování výživného, jímž se chceme inspirovat? *Právní rozhledy*, 2010, č. 9, s. 334 – 335.

<sup>168</sup> NOVÁ, Hana. Vyživovací povinnost obávaná i opomíjená. *Bulletin advokacie*, 2008, č. 1 – 2, s. 31 – 46.

<sup>169</sup> Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 238 odst. 1 písm. a)

<sup>170</sup> Ministerstvo spravedlnosti. *Analýza aktuálních otázek výživného*. Praha. 2017. s. 54. [cit. 22. března 2018]. Dostupné na <<https://www.komora.cz/legislation/2717-analyza-aktualnich-otazek-vyzivneho-t-17-3-2017/>>.

<sup>171</sup> Nález Ústavního soudu ze dne 6. února 2008, sp. zn. IV. ÚS 1181/07

<sup>172</sup> K takovému kroku se přiklání např. dr. Karel Svoboda, viz SVOBODA, Karel. Ministerstvo spravedlnosti hodlá změnit praxi při rozhodování o výživném. *Právo a rodina*, 2009, č. 9, s. 20 – 22.

<sup>173</sup> Viz např. ŠÍNOVÁ, Renáta. In ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Řezání ve věcech rodinněprávních v České republice, Slovenské republice a Německu a jejich aktuální problémy*. 1. vydání. Praha: Leges, 2010. s. 179. Dále viz např. SVOBODA, Karel. Ministerstvo spravedlnosti hodlá změnit praxi při rozhodování o výživném. *Právo a rodina*, 2009, č. 9, s. 20 – 22.

soudní praxe v této oblasti.<sup>174</sup> Bohužel však ani osm let po tomto vyjádření nebyly v dané oblasti učiněny žádné konkrétní kroky.

Na druhé straně oproti přípustnosti dovolání stojí riziko přetížení NS v případě takové změny<sup>175</sup> a také přílišná nákladnost s tímto potenciálním krokem spojená.<sup>176</sup> Na základě toho je tedy poukazováno na případné přiklonění se k alternativě v podobě zaujímání stanovisek NS, které, ač nejsou pro soudy nižší instance právně závazné, mají značnou autoritativní sílu a s jejich pomocí by tak mohla být sjednocována judikatura nižších soudů. I za současné situace, kdy je podání odvolání nepřípustné, by tedy ze strany NS bylo vhodné zvýšit frekvenci vydávání stanovisek v oblasti výživného.<sup>177</sup> Jediným vydaným stanoviskem v oblasti výživného za poslední dobu je však pouze „*Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu České republiky ze dne 19. 10. 2016 k zjišťování možností, schopností a majetkových poměrů povinného v řízení o výživném pro nezletilé děti.*“<sup>178</sup>

### 3.3 Minimální a maximální výživné

Jak již bylo zmíněno výše, dítě má právo podílet se na životní úrovni svých rodičů, resp. na životní úrovni toho rodiče, jehož životní úroveň je vyšší. Toto hledisko předchází hledisku odůvodněných potřeb dítěte.<sup>179</sup> I v případě, kdy by soudy při určení rozsahu výživného vycházely z objektivizovaných hledisek, jako jsou případné procentuální tabulky, mohou i přes to v praxi nastat určité situace, kdy striktní následování životní úrovně rodičů či pouhý procentuální výpočet výživného může být diskutabilní. Může tomu tak být např. v případě, kdy rodiče dosahují tak nízkých majetkových poměrů, že nejsou schopni dítěti poskytnout výživné ve výši, která by kryla jeho případné odůvodněné potřeby. Na druhou stranu může také nastat situace, kdy rodiče (popř. jeden z rodičů), dosahují nadstandardních výdělků a výše výživného by z toho důvodu mohla být stanovena nepřiměřeně vysoká. Na obě tyto krajní situace by v případě zavádění objektivizace do českého právního řádu měl být brán zřetel a měly by být reflektovány.

#### 3.3.1 Minimální výživné

Jak již bylo zmíněno, v praxi může dojít k případu, kdy rodič povinný výživou ke svému dítěti může dosahovat tak nízkých výdělků, že na základě procentuálního výpočtu výše výživného

---

<sup>174</sup> CIHLÁŘOVÁ, Ivana. Ministerstvo spravedlnosti představila návrhy na sjednocení výše výživného. *Bulletin advokacie*, 2010, č. 4, s. 5 – 6.

<sup>175</sup> Ministerstvo spravedlnosti. *Analýza aktuálních otázek výživného*. Praha. 2017. s. 54. [cit. 22. března 2018]. Dostupné na <<https://www.komora.cz/legislation/2717-analyza-aktualnich-otazek-vyzivneho-t-17-3-2017/>>.

<sup>176</sup> SVOBODA, Karel. Ministerstvo spravedlnosti hodlá změnit praxi při rozhodování o výživném. *Právo a rodina*, 2009, č. 9, s. 20 – 22.

<sup>177</sup> Ministerstvo spravedlnosti. *Analýza aktuálních otázek výživného*. Praha. 2017. s. 57. [cit. 22. března 2018]. Dostupné na <<https://www.komora.cz/legislation/2717-analyza-aktualnich-otazek-vyzivneho-t-17-3-2017/>>.

<sup>178</sup> Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 19. října 2016, sp. zn. Cpjn 204/2012

<sup>179</sup> Blíže viz podkapitola 2.4 *Sbodná životní úroveň*.

pomocí tabulky toto výživné nebude schopné pokrýt všechny odůvodněné potřeby dítěte. I přes to, že (jak již bylo zmíněno výše) „[j]sou-li reálné schopnosti a možnosti rodičů velmi omezené, jsou odůvodněnými pouze běžné potřeby dítěte, které nepřesahují obvyklou základní míru „všech nezbytných potřeb nutných pro život kulturního člověka.“<sup>180</sup> S tímto závěrem lze obecně souhlasit, avšak v určitých případech může velmi nízké výživné (určené i dle tabulek) ohrozit nejlepší zájem dítěte. Pro takové případy by měla být stanovena minimální hranice výše výživného, kterou by povinní museli dítěti poskytovat bez ohledu na své schopnosti, možnosti a majetkové poměry.<sup>181</sup>

Minimální hranicí výživného bychom se mohli inspirovat např. na sousedním Slovensku<sup>182</sup>, kde právní úprava<sup>183</sup> říká, že „[k]aždý rodič, bez ohledu na svoje schopnosti, možnosti a majetkové poměry je povinný plnit svoji vyživovací povinnost v minimálním rozsahu ve výši 30 % z životního minima pro nezaopatřené neplnoleté dítě nebo na nezaopatřené dítě podle zvláštního zákona.“<sup>184</sup>

V současné době je na Slovensku stanoveno životní minimum pro nezaopatřené dítě částkou 91,06 Eur měsíčně.<sup>185</sup> Po přepočtu na české koruny tak minimální hranice výživného na Slovensku činí 695,- Kč (zaokrouhлено na celé koruny).<sup>186</sup>

De lege ferenda vidím zavedení minimální hranice výživného jako velmi vhodné, zejména tedy z důvodu zajištění nejlepšího zájmu dítěte. Co se týče procesní otázky, znamenal by však tento krok velké zatížení okresních soudů, které by musely ex offo zahájit značné množství soudních řízení v případech, kde by dosavadně stanovené výživné nedosahovalo dané minimální hranice.<sup>187</sup> Z mého pohledu však takováto případná dočasná zátěž soudu nemůže být argumentem převažujícím nad ochranou nejlepšího zájmu dítěte. Navíc by předmětné spory zahájené ex offo neměly soudy zatěžovat nikterak dlouhodobě, neboť by tato řízení byla prosta zdoluhavého procesu dokazování a rozhodnutí by tedy mohla být vydána prakticky okamžitě.

---

<sup>180</sup> Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 3. prosince 1965, sp. zn. 5 Cz 112/65 (R 14/1966)

<sup>181</sup> DEMJANOVÁ, Radka, ŠMÍD, Ondřej. In ŠÍNOVÁ, Renáta, ŠMÍD, Ondřej, JURÁŠ, Marek a kol. *Aktuální problémy rodinněprávní regulace: rodičovství, výchova a výživa nezletilého*. 1. vydání. Praha: Leges, 2013. s. 211

<sup>182</sup> Tamtéž. s. 210 – 211

<sup>183</sup> Zákon č. 36/2005 Z. z., o rodině a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, § 62 odst. 3

<sup>184</sup> ZAHOŘÁKOVÁ, Renáta, POHL, Michal, OBRAČAJOVÁ, Barbora. *Výživné a zálohové výživné ve vybraných evropských státech*. Studie 5.358. Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna. Praha. 2015. s. 12. [cit. 26. března 2018]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=1&t=10>>.

<sup>185</sup> Zákon č. 601/2003 Z. z., o životním minime a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, § 2 písm. c)

<sup>186</sup> Při výpočtu s kurzem 25,445 Kč,- za 1 Euro stanoveným Českou národní bankou ke dni 26. března 2018. Česká národní banka. *Kurzy devizového trhu* [online]. cnb.cz, 26. března 2018 [cit. 26. března 2018]. Dostupné na <[http://www.cnb.cz/cs/financni\\_trhy/devizovy\\_trh/kurzy\\_devizoveho\\_trhu/denni\\_kurz.jsp](http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/denni_kurz.jsp)>.

<sup>187</sup> DEMJANOVÁ, Radka, ŠMÍD, Ondřej. In ŠÍNOVÁ, Renáta, ŠMÍD, Ondřej, JURÁŠ, Marek a kol. *Aktuální problémy rodinněprávní regulace: rodičovství, výchova a výživa nezletilého*. 1. vydání. Praha: Leges, 2013. s. 211

### 3.3.2 Maximální výživné

Podobně jako je tomu u problematiky spodní hranice pro určení výživného, vnímám potřebu zavedení určitých mantinelů i v oblasti horní hranice pro stanovení výživného. V praxi totiž mohou nastat určité výjimečné situace, kdy stanovení výživného (i pomocí procentuálního výpočtu z příjmu rodiče) může vést k absurdně vysokým částkám, které bezesporu přesahují účel výživného. I přes to, že má dítě právo podílet se na životní úrovni svých rodičů, a to i v případě, kdy je tato životní úroveň nadstandardně vysoká, nelze mezi majetkovými poměry rodičů a výživným určeným dítěti dovodit přímou úměru, která by omezovala či zcela vylučovala právo rodičů na nastavení životní úrovně rodiny<sup>188</sup>, resp. na výchovu dítěte způsobem, který rodiče sami uznají za vhodný. Je tedy třeba rozlišovat potenciální životní úroveň od fakticky realizované životní úrovně.<sup>189</sup>

Co se týče okolních států, v žádném z nich není hranice maximálního výživného stanovena přímo zákonem. V Rakousku však rozhodovací činnost vyšších soudů současně s vytvořením tabulek dospěla také k zavedení horní hranice výživného, která je nižšími soudy obecně následována. „*Tato horní hranice, tzv. luxusní hranice, má sloužit jako korekce přespříliš vysokého výživného, jež by bylo nerýchobné.*“<sup>190</sup> Tato hranice však není stanovena jedinou částkou pro všechny případy, nýbrž se její hodnoty liší v závislosti na věku dítěte. Rozhodování obecných soudů ohledně výše průměrného i maximálního výživného je pak každoročně zpracováváno rakouským centrálním statistickým úřadem.<sup>191</sup>

Případu enormně vysokých majetkových poměrů při určování výše výživného musely konečně v poměrně nedávné době čelit i české soudy. Případ nakonec doputoval až k ÚS, který dne 16. prosince 2015 rozhodl ve věci nálezem IV. ÚS 650/2015, obecně známým pod názvem „*K výši výživného pro nezletilé dítě v případě rodiče s nadstandardními příjmy*“.<sup>192</sup>

V daném případě bylo povinnému otci stanoveno platit na nezletilého syna výživné částkou 100.000,- Kč měsíčně s tím, že 30.000,- Kč měsíčně měl povinný platit k rukám matky a 70.000,- Kč měsíčně na účet nezletilého jako jeho úspory. Zároveň bylo povinnému stanoveno uhradit dluh na výživném ve výši 8.000.000,- Kč – opět na účet nezletilého syna. Povinný proti takovému pravomocnému rozhodnutí podal ústavní stížnost s argumentací, že takové výživné překračuje

<sup>188</sup> LUŽNÁ, Romana. Stanovení výše výživného pro rodiče s nadstandardními příjmy (2.). *Právo a rodina*, 2016, č. 6, s. 19 – 21.

<sup>189</sup> Tamtéž

<sup>190</sup> LUŽNÁ, Romana. Stanovení výše výživného pro rodiče s nadstandardními příjmy (1.). *Právo a rodina*, 2016, č. 5, s. 10 – 14.

<sup>191</sup> ZAHOŘÁKOVÁ, Renáta, POHL, Michal, OBRAČAJOVÁ, Barbora. *Výživné a zálohové výživné ve vybraných evropských státech*. Studie 5.358. Pro Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna. Praha. 2015. s. 10. [cit. 26. března 2018]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=1&t=10>>.

<sup>192</sup> Nález Ústavního soudu ze dne 16. prosince 2015, sp. zn. IV. ÚS 650/15

smysl a účel institutu výživného a soudy daným rozhodnutím zasáhly do jeho majetkové sféry a do jeho práva na soukromý a rodinný život.<sup>193</sup>

ÚS shledal danou ústavní stížnost jako důvodnou a následně posuzoval především otázku, „*zda lze v nejlepším zájmu dítěte a s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem případu výši výživného, včetně tvorby úspor, limitovat určitou horní hranicí, či nikoliv.*“<sup>194</sup> ÚS se věci důkladně zabýval a ve svém nálezu vyslovil hned několik přelomových právních názorů.

LZPS v čl. 32 odst. 4 uvádí, že „*[p]léče o děti a jejich výchova je právem rodičů*“.<sup>195</sup> Dle Ústavního soudu „*nelze, při zachování obecně uznávaných společenských hodnot a standardů, rodiči do tohoto práva jakkoli zasahovat. Z toho důvodu je to právě rodič, kdo rozhoduje o nastavení určité životní úrovně a způsobu společenského života.*“<sup>196</sup>

ÚS dále uvedl, že „*[s]tejná životní úroveň neznamená, že děti musí mít k dispozici kupříkladu stejné množství finančních prostředků jako rodiče. Zde je nutno si uvědomit, že vyšší příjem rodičů je zpravidla spojen s náročností jejich práce a s tím, jakou odpovědnost nesou. Naproti tomu pro dítě by se jednalo o bezpracný příjem, který si zaslouhuje jen tím, že je dítětem svých rodičů.*“ Dle ÚS by tak „*obecné soudy [...] i při stanovování výše výživného neměly odhlížet od obecných racionálních a mravních hledisek [... a] to, že povinný je objektivně schopen plnit oprávněnému určitou výši výživného, ještě neznamená, že by se mu jí mělo bez dalšího dostat.*“<sup>197</sup>

Na závěr ÚS uvedl, že „*nejlepší zájem dítěte nelze zúžit jen na stránku jeho materiálního zajištění, ale je třeba jej vnímat jako výsledek poměrování materiálních a nemateriálních hodnot. Při tomto poměrování nelze odhlížet od práva rodiče na ovlivňování hodnotové výchovy svého dítěte.*“<sup>198</sup>

ÚS tedy na základě porušení práva stěžovatele garantovaného LZPS vychovávat své dítě rozhodnutí soudů nižších stupňů zrušil. V dané otázce musely soudy tedy rozhodnout znovu vázání výše uvedenými právními názory ÚS s tím, že „*[v] případech výjimečně vysokých příjmů povinného rodiče [...] nelze postupovat mechanicky.*“<sup>199</sup>

S horní hranicí výživného také úzce souvisí tvorba úspor, jejíž otázkou se předmětný nález ÚS rovněž zabýval. Zákon tvorbu úspor považuje za jednu z odůvodněných potřeb dítěte v případě, kdy to majetkové poměry povinného rodiče připouštějí. Tyto úspory jsou dle zákona součástí výživného a přecházejí do vlastnictví dítěte.<sup>200</sup>

V prvé řadě bych ráda podotkla, že institut tvorby úspor jako součást výživného, o němž je rozhodováno soudem, vnímám jako problematický. Bývalý ZOR demonstrativně jako účel tvorby

<sup>193</sup> Tamtéž

<sup>194</sup> Nález Ústavního soudu ze dne 16. prosince 2015, sp. zn. IV. ÚS 650/15

<sup>195</sup> Usnesení č. 2/1993 Sb., Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky, čl. 32 odst. 4

<sup>196</sup> Nález Ústavního soudu ze dne 16. prosince 2015, sp. zn. IV. ÚS 650/15

<sup>197</sup> Nález Ústavního soudu ze dne 16. prosince 2015, sp. zn. IV. ÚS 650/15

<sup>198</sup> Tamtéž

<sup>199</sup> Tamtéž

<sup>200</sup> Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 917

úspor uváděl zabezpečení přípravy dítěte na budoucí povolání,<sup>201</sup> nicméně současná právní úprava kromě výše zmíněných kritérií žádná další pravidla pro tvorbu úspor nestanovuje. I přes to, že je nepochybné, že „[d]ané ustanovení představuje výjimku z pravidla, že výživné je primárně určeno ke spotřebě za období, za něž je poskytováno“;<sup>202</sup> nastává zde otázka, zda i za nové právní úpravy mají být úspory tvořeny za účelem finančního zajištění potřeb dítěte do doby, než bude schopno samo se živit, příp. zda má jít o generování majetku dítěti i pro dobu budoucí, kdy již nebude z titulu výživného oprávněn a má tak sloužit jako jakýsi jeho vstupní kapitál do samostatného života.<sup>203</sup>

Odborná veřejnost se shoduje, že tvorba úspor by měla sloužit k případnému financování potřeb dítěte vzniklých do doby, než bude dítě schopno se samo živit. Tvorba úspor jako taková je totiž i dle systematiky zákona považována za součást výživného, na nějž má oprávněný nárok pouze právě do doby, dokud není schopen sám se živit.<sup>204</sup>

Rozhodovací praxe soudů však situaci pojímá odlišně a v případě, kdy rodič dosahuje vyšších majetkových poměrů, je mu stanovena povinnost hradit poměrnou část výživného měsíčně k rukám toho rodiče, které má dítě v péči a další část finančních prostředků na spořicí účet dítěte, zejm. pak na stavební spoření,<sup>205</sup> i přes to, že bylo judikováno, že „[f]inanční plnění určená na splátky stavebního spoření založeného ve prospěch nezletilého dítěte, jež jsou poskytována na základě vlastního uvážení některého z rodičů, nemají charakter výživného.“<sup>206</sup> V institutu tvorby úspor lze tak spatřovat nežádoucí prolomení účelu výživného, když dítěti zakládá právo na budování svého osobního majetku ze strany rodičů i pro dobu, kdy již vyživovací povinnost rodičů k dítěti netrvá.<sup>207</sup>

ÚS ve výše zmíněném nálezu uvedl, že „[j]e právem rodičů rozhodnout, s kolika penězi má jejich dítě v tom které[m] věku samo hospodařit. A ještě spíše je jejich právem rozhodnout, zda mu při „vstupu do života“ pomohou tím, že mu předají část svého majetku. [...] [N]aučit své dítě hodnotě peněz a vstřípit mu, že nic není zadarmo a „bez práce nejsou koláče“, je bezesporu významnou částí výchovy. Rodiče, jejichž vyživovací povinnost byla upravenou [sic] soudem, nemohou být této významné části výchovy státem zbabováni. [...] [N]ení povinností rodičů v průběhu období, kdy jsou povinováni svým dětem výživou, snažit se je v maximální možné

<sup>201</sup> Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů, § 85a odst. 2

<sup>202</sup> GRYGAR, Jiří. In MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655 – 975*. 1. vydání. Praha: Leges, 2016. s. 1677

<sup>203</sup> SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekonstrukci soukromého práva*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 170

<sup>204</sup> Viz např. GRYGAR, Jiří. In MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655 – 975*. 1. vydání. Praha: Leges, 2016. s. 1678 – 1679. Dále viz např. SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekonstrukci soukromého práva*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 170

<sup>205</sup> KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Vyživovací povinnost po rekonstrukci*. 1. vydání. Praha: Leges, 2014. s. 42 - 43

<sup>206</sup> Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 16. října 2001, sp. zn. 22 Co 261/2001

<sup>207</sup> GRYGAR, Jiří. In MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655 – 975*. 1. vydání. Praha: Leges, 2016. s. 1678

*míře finančně zajistit i pro další části života, a to ani v případě, že by toho byli díky své majetkové situaci schopni.*<sup>208</sup>

Svou argumentaci ÚS zakončil tím, že „*zajištění příliš velkými jistotami může vést u dětí ve svém důsledku [...] k deformaci základních životních hodnot. Vytvoření finančních rezerv či úspor by tak mělo být v zásadě takové, aby dítě nepřišlo o přirozenou životní motivaci nutící člověka drát se o svůj vlastní úspěch a místo v životě.*“<sup>209</sup>

S argumentací ÚS nelze jinak než nesouhlasit. Z mého pohledu je úprava tvorby úspor v zákoně nastavena velmi široce a neodpovídá účelu výživného. Navíc, jak i správně podotknul ÚS, v důsledku by ad absurdum bylo z finančního hlediska pro dítě výhodnější vyrůstat mimo fungující a úplnou rodinu, neboť o tvorbě úspor rozhoduje soud až právě v řízení o stanovení výživného. V případech, kdy rodiče dítěte žijí spolu, řádně se o něj starají a neprobíhá tak žádné řízení o určení výživného, soudy také nediktují rodičům, zda a v jaké výši musejí dítěti spořit finanční prostředky, které mu předají v den jeho zletilosti či v jaké výši má dítě od rodičů dostávat kapesné.<sup>210</sup>

Na základě výše uvedeného se tedy domnívám, že stanovení určité maximální hranice výživného hraje v objektivizaci výživného stejnou roli jako jeho minimální hranice či procentuální tabulky. Jen zavedením této objektivní hranice by evidentně bylo možné zabránit soudům ve vydávání absurdních rozhodnutí, např. jako tomu bylo ve výše uvedeném případě. Stejně tak je dle mého názoru potřeba, pokud ne úplné zrušení institutu tvorby úspor, alespoň nastavení určitých jasných kritérií pro její stanovování.

Odpadly by také subjektivní úvahy soudů ohledně toho, zda určité nadstandardní výživné je či není v souladu s dobrými mravy a zda takové výživné oprávněnému ještě přizná či nikoliv. Dobré mravy by dle mého názoru měly hrát roli pouze v otázce, zda právo na výživné existuje či nikoliv a již ne v otázce, v jaké výši má být přiznáno.<sup>211</sup> K tomuto účelu by dle mého názoru měla sloužit právě objektivní maximální hranice výživného, jejíž stanovení si dovedu představit např. pomocí výpočtu maximálního procentuálního rozmezí u dané věkové kategorie v tabulce sloužící k výpočtu výživného z pěťadvacetinásobku částky životního minima jednotlivce. Tato výše je totiž zákonem stanovenou sankční fikcí příjmu povinného v případě, kdy povinný odmítne doložit své příjmy a výživné by se tak oprávněnému dítěti počítalo právě z této částky.<sup>212</sup> Jak již bylo zmíněno výše, tato částka v současné době činí 85.250,-.<sup>213</sup> Pokud bychom pouze orientačně

<sup>208</sup> Nález Ústavního soudu ze dne 16. prosince 2015, sp. zn. IV. ÚS 650/15

<sup>209</sup> Nález Ústavního soudu ze dne 16. prosince 2015, sp. zn. IV. ÚS 650/15

<sup>210</sup> Tamtéž

<sup>211</sup> GRYGAR, Jiří. In MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655 – 975.* 1. vydání. Praha: Leges, 2016. s. 1648

<sup>212</sup> Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 916

<sup>213</sup> Viz podkapitola 2.3 *Schopnosti, možnosti a majetkové poměry povinného*



k výpočtu využili stávající doporučující tabulku MS, kde nejvyšší procentuální rozmezí u oprávněného nad 18 let činí 25 % z příjmu povinného<sup>214</sup>, pak bychom jako maximální hranici výživného pro tuto věkovou kategorii mohli považovat částku 21.312,5,- Kč.

Oproti minimální hranici výživného bych však zde byla nakloněna určitému moderačnímu právu soudu toto výživné ve výjimečných a odůvodněných případech zvýšit, např. z důvodu zdravotní péče o dítě.

### 3.4 Další nástroje objektivizace

V předešlých podkapitolách byly popsány klíčové nástroje, které by dle mého názoru měly být v českém právním řádu ukotveny v oblasti objektivizace výživného. Nejedná se však o všechny instrumenty, které mohou přispět k větší míře objektivitě a sjednocené judikatuře v oblasti výživného. Dále se pokusím, již pouze krátce, nastínit, jaké další instituty by bylo vhodné z hlediska objektivizace zavést.

Jedním z takových nástrojů je zálohované výživné, které bylo na legislativní půdě již projednáváno, a to konkrétně na základě návrhu věcného záměru zákona o zálohovaném výživném předloženého MPSV. Zálohované výživné by mělo řešit situace, kdy povinný rodič dobrovolně nehradí soudem stanovené výživné a toto výživné se nedaří vymoci ani soudní cestou. Takové výživné by bylo oprávněným poskytováno státem, který by pak následně toto výživné vymáhal po povinném.<sup>215</sup> Tento zákon však dosud nebyl přijat a institut zálohovaného výživného nebyl ani jinak transformován do české právní úpravy.

Dalším nástrojem objektivizace výživného může být valorizace výživného. Na základě české právní úpravy lze jednou stanovené výživné v budoucnu měnit v takovém případě, změní-li se poměry oprávněného či povinného, a to pouze dohodou stran či novým rozhodnutím soudu na návrh jedné ze stran.<sup>216</sup> Výživné pak může být jak sníženo, tak zvýšeno. Česká právní úprava tak nezná automatickou valorizaci výživného, a to ani v závislosti na věku dítěte.<sup>217</sup> Oproti tomu např. slovenská právní úprava počítá s valorizací minimálního výživného každoročně vždy k 1. červenci kalendářního roku v závislosti na valorizaci výšky životního minima.<sup>218</sup>

---

<sup>214</sup> Ministerstvo spravedlnosti. *Doporučená výchozí rozmezí pro stanovení výše výživného za účelem sjednocení rozhodovací praxe soudů v otázkách výživného na nezaopatřené děti*. Praha. 2010. s. 7. [cit. 26. března 2018]. Dostupné na <<http://portal.justice.cz/Justice2/ms/ms.aspx?o=23&j=33&k=5453&d=315516>>.

<sup>215</sup> Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Návrh věcného záměru zákona o zálohovaném výživném* [online]. Úřad vlády České republiky. 10. prosince 2014 [cit. 26. března 2018]. Dostupné na <<https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORN9RNHCF4I>>.

<sup>216</sup> Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 923 odst. 1

<sup>217</sup> ZAHORÁKOVÁ, Renáta, POHL, Michal, OBRAČAJOVÁ, Barbora. *Výživné a zálohové výživné ve vybraných evropských státech*. Studie 5.358. Pro Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna. Praha. 2015. s. 5. [cit. 26. března 2018]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=1&t=10>>.

<sup>218</sup> RICHTEROVÁ, Natália. In ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Rízení ve věcech rodinnoprávních v České republice, Slovenské republice a Německu a jejich aktuální problémy*. 1. vydání. Praha: Leges, 2010. s. 242

Valorizací výživného v závislosti na věku dítěte a potažmo také v závislosti na inflaci či růstu mezd, se zákonodárci již v minulosti zabývali. Valorizace by v konečném důsledku znamenala i nižší zatíženost soudů řízeními o změnách výživného, nicméně ani tento návrh zákona nebyl prosazen.<sup>219</sup>

Institut valorizace výživného na základě věku dítěte považuji de lege ferenda jako jeden z nejvíce užitečných nástrojů objektivizace výživného, neboť by byl schopný ex lege reflektovat změnu poměrů oprávněného i bez dlouhotrvajících a stresujících soudních sporů.

Posledním nástrojem vhodným k prosazování účinné objektivizace je povinné ohlašování změn v majetkové sféře rodičem, na jehož základě by bylo výživné ex lege upraveno tak, aby těmto majetkovým poměrům odpovídalo.<sup>220</sup>

---

<sup>219</sup> Poslanci projednali v prvním čtení návrh zákona o výživném [online]. beck-online.cz. 2. února 2010 [cit. 26. března 2018]. Dostupné na <<https://www.beck-online.cz/poslanci-projednali-v-prvnim-cteni-navrh-zakona-o-vyzivnem/>>.

<sup>220</sup> DEMJANOVÁ, Radka, ŠMÍD, Ondřej. In ŠÍNOVÁ, Renáta, ŠMÍD, Ondřej, JURÁŠ, Marek a kol. *Aktuální problémy rodinněprávní regulace: rodičovství, výchova a výživa nezletilého*. 1. vydání. Praha: Leges, 2013. s. 213

## 4 Závěr

Cílem diplomové práce bylo nastínit možnosti řešení, které by vedly k co největší míře objektivizace výživného pro dítě a zodpovězení dalších výzkumných podotázek.

Jak vyplývá z druhé kapitoly pojednávající o rozsahu výživného a způsobech jeho určování, resp. o jednotlivých kritériích pro stanovování výše výživného, je česká právní úprava v dané oblasti velmi obecná, mezerovitá a nedostačující. Pro naplnění právní jistoty osob, jichž se otázka stanovování výživného týká, je nezbytné de lege ferenda zavedení prvků objektivizace do českého právního řádu.

Jako základní kámen objektivizace na základě zkoumání obsaženém v diplomové práci bych považovala za vhodné uzákonit procentuální tabulky pro výpočet výše výživného<sup>221</sup>, a to zejména z důvodu předvídatelnosti soudních rozhodnutí a právní jistoty. Bylo by však nutné celou problematiku pojmout velmi zodpovědně a pouhá transformace nynější doporučující tabulky do zákonné formy by byla nedostatečnou, a dokonce si dovolím tvrdit, že i nesprávnou. Nynější forma tabulky totiž pracuje pouze s čistým příjmem rodiče, a nikoliv s jeho celkovými majetkovými poměry, které je při stanovování výše výživného nutné posuzovat a nesmělo by být zapomínáno také na potencialitu příjmu povinného. Dále by také bylo nutné právně zakotvit určité moderační právo soudu pro případy, kdy by exaktní matematický výpočet měl zjevně nepřiměřené důsledky na konkrétní situaci.<sup>222</sup> Tento závěr tedy odpovídá na výzkumnou podotázku, zda by měly být uzákoněny tabulky pro výpočet výživného a popř. v jaké formě.

Jako další nástroj objektivizace by bylo vhodné de lege ferenda novelizovat OSŘ tak, aby bylo přípustné podání dovolání k NS v rodinněprávních otázkách, konkrétně tedy v otázkách výživného. Takovýto krok by přispěl ke sjednocení rozdílné rozhodovací praxe soudů, a to zejména v případě absence uzákonění procentuální tabulky, kdy by NS mohl stanovit určitá vodítka pro stanovování výše výživného, jimiž by byly vázány soudy nižších instancí namísto zákonné úpravy. V případě, kdy by k takové novele nedošlo, by bylo alespoň vhodné ze strany NS, aby zvýšil frekvenci vydávání stanovisek souvisejících s danou problematikou a alespoň těmito určoval nižším soudům nějaký směr v dalším rozhodování.

Co se týče výzkumné podotázky, jaké kritérium v případě kolize odůvodněných potřeb dítěte a majetkových poměrů rodiče má převážít v případě, kdy jsou majetkové poměry rodiče nadstandardní, dospěla jsem v diplomové práci k následujícím závěrům. Jak bylo v diplomové

---

<sup>221</sup> Shodně viz např. ŠÍNOVÁ, Renáta. In ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Řízení ve věcech rodinněprávních v České republice, Slovenské republice a Německu a jejich aktuální problémy*. 1. vydání. Praha: Leges, 2010. s. 179

<sup>222</sup> VENCLOVÁ, Petra. Teoretické úvahy o koncepci právní úpravy rozsahu výživného. *Právo a rodina*, 2007, č. 5, s. 20 – 23.

práci uvedeno, v případě dané kolize sám OZ stanovuje, že životní úroveň dítěte má být zásadně shodná s životní úrovní rodičů, tzn. pokud máme odpovědět na zadanou výzkumnou podotázku, zásadně bude při případné kolizi převažovat životní úroveň rodiče nad odůvodněnými potřebami dítěte. Uvedené závěry diplomové práce však poukazují na fakt, že by tak nemělo být činěno mechanicky a bezpodmínečně vždy. Jak bylo uvedeno, výživné může být plněno i jinými formami plnění, než je klasické poskytování měsíční platby. Dle mého názoru by tedy rodičům měl být dán širší prostor pro možnost realizace svých představ, co se výživy a potažmo výchovy dítěte týče a soudy by a priori neměly v nestandardních případech přikračovat k pouhému mechanickému výpočtu výživného.

S výše uvedeným souvisí poslední výzkumná podotázka, a to, zda by měla být stanovena minimální a maximální hranice výživného. Uvedené závěry diplomové práce poukazují na fakt, že i když se může zavedení těchto mantinelů zdát zbytečné a odporující zákonu (kritériu shodné životní úrovně), mohou v praxi nastat případy, kdy absence těchto mantinelů může mít za následek absolutní popření smyslu a účelu institutu výživného a při rozhodování může znamenat absurdní zásah do práv osob zúčastněných na řízení.

Ve stanovení nadmíru volných pravidel pro stanovování výživného lze spatřovat jakýsi úmysl zákonodárce nezasahovat přesprávně do rodinných vztahů a ponechat velmi široké uvážení soudu pro dané jednotlivé případy. V praxi to však může znamenat naprostý opak spočívající v až nepřiměřeném zásahu ze strany soudu do výlučných práv rodiče týkajících se výchovy dítěte, tak jak tomu bylo v případě rozebíraném v diplomové práci.

Zavedení jasných pravidel tedy na základě všech výše uvedených skutečností vnímám jako nezbytný krok, který by reflektoval neuspokojivou situaci, co se týče rozhodování soudů o výživném napříč ČR. Jako vhodné řešení se jeví kombinace různých nástrojů objektivizace navzájem se doplňujících, ať již výše zmíněné uzákonění tabulek, přípustnost dovolání k NS, hranice minimálního a maximálního výživného, zálohované výživné, valorizace výživného a ohlašování změn příjmů. Zákonné zakotvení uvedených nástrojů a jasně daných pravidel pak odpovídá na hlavní výzkumnou otázku této diplomové práce, a to jaká mají být kritéria pro určování výše výživného stanovená tak, aby bylo určování výživného napříč ČR co nejvíce objektivní.

## Seznam použité literatury

### Monografie

FRANCOVÁ, Marie, DVOŘÁKOVÁ ZÁVODSKÁ, Jana. *Rozvody, rozchody a zánik partnerství*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 260 s. ISBN 978-80-7478-500-9.

HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Rodinné právo*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. 400 s. ISBN 978-80-7400-644-9.

KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. 1. vydání. Praha: Leges, 2014. 168 s. ISBN 978-80-7502-023-9.

NOVÁ, Hana, TĚŽKÁ, Olga. *Vyživovací povinnost*. 1. vydání. Praha: Linde, 1995. 226 s. ISBN 80-85647-84-2.

SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekodifikaci soukromého práva*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 244 s. ISBN 978-80-7478-513-9.

ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Řízení ve věcech rodinněprávních v České republice, Slovenské republice a Německu a jejich aktuální problémy*. 1. vydání. Praha: Leges, 2010. 380 s. ISBN 978-80-87212-50-9.

ŠÍNOVÁ, Renáta, ŠMÍD, Ondřej, JURÁŠ, Marek a kol. *Aktuální problémy rodinněprávní regulace: rodičovství, výchova a výživa nezletilého*. 1. vydání. Praha: Leges, 2013. 302 s. ISBN 978-80-87576-74-8.

ZBÍRAL, Robert. *Příručka psaní seminárních a jiných vysokoškolských odborných prací*. 1. vydání. Praha: Linde, 2009. 159 s. ISBN 978-80-7201-779-9.

### Komentáře

HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 1392 s. ISBN 978-80-7400-503-9.

MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655 – 975*. 1. vydání. Praha: Leges, 2016. 2064 s. ISBN 978-80-7502-004-8.

ŠVESTKA, Jirí a kol. *Občanský zákoník – Komentář – Svazek II (rodinné právo)*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 752 s. ISBN 978-80-7478-477-4.

### Odborné časopisy

BRUNCKO, Stanislav. Hospodaření s výživným nezletilého dítěte jakožto správa majetku nezletilého dítěte. *Bulletin advokacie*, 2016, č. 9, s. 36 – 44.

CIHLÁŘOVÁ, Ivana. Ministryně spravedlnosti představila návrhy na sjednocení výše výživného. *Bulletin advokacie*, 2010, č. 4, s. 5 – 6.

- HROMADA, Miroslav. Jaký je rakouský model určování výživného, jímž se chceme inspirovat? *Právní rozhledy*, 2010, č. 9, s. 334 – 335.
- KORNEL, Martin. Kam kráčíš vyživovací povinnosti rodičů k nezletilým dětem? *Právní rozhledy*, 2011, č. 3, s. 82 – 87.
- KOTRADY, Pavel. Pohled soudní praxe na některé otázky týkající se stanovení výše výživného. *Bulletin advokacie*, 2015, č. 7 – 8, s. 48 – 55.
- KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. Rodinné právo v novém občanském zákoníku. *Právní rozhledy*, 2013, č. 23 – 24, s. 801 – 813.
- KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, TELEEC, Ivo. Výživné v novém občanském zákoníku. *Bulletin advokacie*, 2014, č. 3, s. 23 – 31.
- LUŽNÁ, Romana. Stanovení výše výživného pro rodiče s nadstandardními příjmy (1.). *Právo a rodina*, 2016, č. 5, s. 10 – 14.
- LUŽNÁ, Romana. Stanovení výše výživného pro rodiče s nadstandardními příjmy (2.). *Právo a rodina*, 2016, č. 6, s. 19 – 21.
- NOVÁ, Hana. Vyživovací povinnost obávaná i opomíjená. *Bulletin advokacie*, 2008, č. 1 – 2, s. 31 – 46.
- RAŠOVSKÝ, David. Dobré mravy jako kritérium přiznání výživného. *Právní fórum*, 2012, č. 9, s. 421 – 427.
- SCHINNENBURGOVÁ, Petra, CIDLINA, Václav. K určování výše výživného. *Právní rozhledy*, 2013, č. 7, s. 251 – 255.
- SVOBODA, Karel. Ministerstvo spravedlnosti hodlá změnit praxi při rozhodování o výživném. *Právo a rodina*, 2009, č. 9, s. 20 – 22.
- ŠMÍD, Ondřej. Rozsah výživného k nezletilému dítěti a určení jeho výše dnes a od 1. 1. 2014. *Rekodifikace & Praxe*, 2013, č. 7, s. 7 – 10.
- TELEEC, Ivo. Poctivost a důvěra, dobrá víra, dobré mravy, veřejná morálka a veřejný pořádek. *Právní rozhledy*, 2011, č. 1, s. 1 – 6.
- VENCLOVÁ, Petra. Teoretické úvahy o koncepci právní úpravy rozsahu výživného. *Právo a rodina*, 2007, č. 5, s. 20 – 23.

## **Právní předpisy**

- Usnesení č. 2/1993 Sb., Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky
- Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů

## **Zahraniční právní předpisy**

Zákon č. 36/2005 Z. z., o rodině a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 601/2003 Z. z., o životním minimu a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

## **Judikatura**

Nález Ústavního soudu ze dne 21. dubna 2011, sp. zn. II. ÚS 3113/10

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 21. listopadu 1968, sp. zn. 1 Cz 37/1968 (R 74/1969)

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. června 1997, sp. zn. 3 Cdon 69/1996

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. prosince 2008, sp. zn. 33 Cdon 1843/2008

Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 24. dubna 2006, sp. zn. 10 Co 976/2005

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 21. prosince 1994, sp. zn. 13 Co 588/1994

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 3. prosince 1965, sp. zn. 5 Cz 112/65 (R 14/1966)

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 27. června 2003, sp. zn. 24 Co 166/2003

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10. ledna 1968, sp. zn. 6 Co 676/1967 (R 76/1968)

Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 9. prosince 2004, sp. zn. 11 Co 522/2004

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 20. srpna 1969, sp. zn. 8 Cz 23/1969 (R 27/1970)

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. září 1968, sp. zn. 1 Cz 27/1968 (R 5/69)

Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 19. října 2016, sp. zn. Cpjn 204/2012

Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 28. května 2003, sp. zn. 10 Co 550/2002

Nález Ústavního soudu ze dne 12. září 2006, sp. zn. I. ÚS 299/2006

Nález Ústavního soudu ze dne 1. února 2008, sp. zn. II. ÚS 1619/07

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. prosince 1976, sp. zn. Cz 93/76

Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích – pobočka v Táboře ze dne 26. května 1995, sp. zn. 15 Co 163/1995

Nález Ústavního soudu ze dne 6. února 2008, sp. zn. IV. ÚS 1181/07

Nález Ústavního soudu ze dne 16. prosince 2015, sp. zn. IV. ÚS 650/15

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 16. října 2001, sp. zn. 22 Co 261/2001

## Ostatní zdroje

Česká národní banka. *Kurzy devizového trhu* [online]. cnb.cz, 26. března 2018 [cit. 26. března 2018]. Dostupné na <[https://www.cnb.cz/cs/financni\\_trhy/devizovy\\_trh/kurzy\\_devizoveho\\_trhu/denni\\_kurz.jsp](https://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/denni_kurz.jsp)>

Český statistický úřad. *Rozhodování o výši výživného v roce 2016* [online]. czso.cz, 29. prosince 2017 [cit. 22. března 2018]. Dostupné na <<https://www.czso.cz/documents/10180/45709978/300002176616.pdf/a1fea3df-c8e6-4e80-8818-3882a80da9ea?version=1.1>>.

Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Návrh věcného záměru zákona o žalobovaném výživném* [online]. Úřad vlády České republiky. 10. prosince 2014 [cit. 26. března 2018]. Dostupné na <<https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORN9RNHCF4L>>.

Ministerstvo spravedlnosti. *Analýza aktuálních otázek výživného*. Praha. 2017. 126 s. [cit. 22. března 2018]. Dostupné na <<https://www.komora.cz/legislation/2717-analyza-aktualnich-otazek-vyzivneho-t-17-3-2017/>>.

Ministerstvo spravedlnosti. *Doporučená výchozí rozmezí pro stanovení výše výživného za účelem sjednocení rozhodovací praxe soudů v otázkách výživného na nezaopatřené děti*. Praha. 2010. 8 s. [cit. 22. března 2018]; [cit. 19. dubna 2018]. Dostupné na <<http://portal.justice.cz/Justice2/ms/ms.aspx?o=23&j=33&k=5453&d=315516>>.

Vláda ČR. *Důvodová zpráva* (k občanskému zákoníku, s. 553 – 1144). In Sněmovní tisk 362/0, část č. 1/2. VI. n. z. – Občanský zákoník – EU. Praha. 2011. 1144 s. [cit. 21. března 2018]. Dostupné na <<https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=362&CT1=0>>.

*Poslanci projednali v prvním čtení návrh zákona o výživném* [online]. beck-online.cz. 2. února 2010 [cit. 26. března 2018]. Dostupné na <<https://www.beck-online.cz/poslanci-projednali-v-prvnim-cteni-navrh-zakona-o-vyzivnem/>>.

ZAHORÁKOVÁ, Renáta, POHL, Michal, OBRAČAJOVÁ, Barbora. *Výživné a žalobové výživné ve vybraných evropských státech*. Studie 5.358. Pro Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna. Praha. 2015. 17 s. [cit. 26. března 2018]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=1&t=10>>.





## **Abstrakt**

Diplomová práce se zabývá problematikou objektivizace výživného pro nezletilé děti. Práce se zpočátku zaměřuje na obecný vhled do tématu výživného a vymezení předpokladů existence vyživovací povinnosti a práva na výživné z pohledu právního řádu, judikatury a odborné literatury. Dále je práce zaměřena na rozsah výživného a způsob jeho určování pomocí konkrétních kritérií. Poslední část práce se zabývá objektivizací výživného a jednotlivými nástroji, kterými by bylo možné objektivizace dosáhnout de lege ferenda.

## **Abstract**

Diploma thesis deals with an issue of an objectification of a child maintenance. At the beginning, the thesis focuses on a general view of the child maintenance and on a demarcation of conditions of maintenance obligation and right to maintenance from the perspective of legislation, judicature and professional literature. Afterwards, the thesis is focused on a range of the child maintenance and a way of its determination by specific rules. Last part of the thesis deals with the objectification of the child maintenance and individual instruments by which would be possible to reach the objectification de lege ferenda.

## **Seznam klíčových slov**

Doporučující tabulka  
Dovolání k Nejvyššímu soudu  
Hranice výživného  
Majetkové poměry  
Objektivizace výživného  
Odůvodněné potřeby  
Rozsah výživného  
Výživné pro dítě  
Vyživovací povinnost  
Tabulka výživného

## **Key words**

Appeal to Supreme court  
Financial Circumstances  
Chart of child maintenance  
Child maintenance  
Justified needs  
Limitation of child maintenance  
Maintenance obligation  
Objectification of child maintenance  
Range of child maintenance  
Recommending chart